

www.musavat.com

ÜSƏVAT

Xəbər
Mayın 14 günü
ilə bağlı
xəbərdarlıq
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 30 aprel 2025-ci il Çərşənbə № 73 (8683) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Global Cənub Bakıda təşkilatlandı

QHT Platformasına rəhbərlik 116 ölkənin razılığı ilə Azərbaycana verildi, mərkəzi qərargah paytaxtda yerləşəcək

yazısı səh.6-da

İran Prezidentinin səfərində "Zəngəzur sirri"

yazısı səh.9-da

Şərurlu İsfəndiyarın adı yeni qalmaqalda

yazısı səh.10-da

Avropa İttifaqından Paşinyana sanksiya hədəsi

yazısı səh.5-də

Ölkə mehmanxanaları böhranda

yazısı səh.14-da

Brüssel Bakını anti-Rusiya blokuna qoşa bilmədi - növbəti həmlə

yazısı səh.5-də

İrəvan öz "dilini kəsən" sənədə imza atıb

yazısı səh.8-də

Global bilik indeksində Azərbaycanın 100-cü yeri

yazısı səh.11-də

Siyasi partiyalar azad Laçında

yazısı səh.3-də

Azərbaycanda 1 may bayramı niyə keçirilmir?

yazısı səh.13-də

Növbəti əfv gözlənilir

yazısı səh.2-də

Qızları evdən qaçmağa vadar edən səbəblər

yazısı səh.14-də

PEZEŞKİAN, NETANYAHU, ƏRDOĞAN... BAKIDA BARIŞ RÜZGARLARI

Azərbaycan qarşı-qarşıya duran tərəflərin etibar etdiyi mərkəz rolunda

yazısı səh.7-də

Şvabe Azərbaycanda niyə müxalifət axtarır?

AŞ PA-nın Almaniyadan olan üzvü növbəti dəfə ölkəmiz əleyhinə absurd ittihamlar irəli sürüb - Milli Məclisdəki müxalifətçi deputatlar sirri açdılar

yazısı səh.12-də

Seyx Həcc kvotasını doldura bilmir - baha qiymət, yoxsa...

yazısı səh.3-də

Sinirliöglü Bakıda o sözü niyə demədi?

yazısı səh.4-də

Ziyəddin Əliyev

Sabiq icra başçısının biznesi başına bəla olacaq

yazısı səh.10-da

Bankın qadın filial müdiri həbs olundu

“Premium Bank” ASC-nin sabiq filial müdiri Nəzakət Məmmədyanova həbs edilib. O, bankdan 461 min manat mənimsəməkdə təqsirli bilinib. Onunla birgə bankın baş xəzinədarı da eyni ittihamla mühakimə edilib. Təqsirləndirilən xanımlar ikisi də azadlıqda idi. (“Qafqazinfo”)

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən son iclasda hökm oxunub. Hökmə əsasən, Nəzakət Məmmədova 7 il müddətə azadlıqdan məhrum edilib. O, məhkəmə zalında həbs edilərək təcridxanaya göndərilib.

Samirə Əliyevaya isə şərti cəza verilib.

Qeyd edək ki, cinayət hadisəsi “Premium Bank”ın 5 sayılı filialında baş verib.

Ordumuz artilleriyanı işə saldı

2025-ci ilin hazırlıq planına uyğun olaraq, Quru Qoşunlarının artilleriya bölmələrində praktiki döyüş atışları keçirilib.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyindən bildirilib.

Real döyüş şəraitinə uyğun keçirilən döyüş atışlarında şərti düşmənin planlı və plandankənar hədəflərinin aşkar edilməsi və sərrast atəşlə məhv edilməsinə nail olunub.

Praktiki məşğələlərin keçirilməsində əsas diqqət hərbi qulluqçuların praktiki bacarıqlarının artırılması, komandirlərin idarəetmə vərdişlərinin və qarşılıqlı əlaqənin təkmilləşdirilməsinə yönəldilib.

Azərbaycanda İCESCO-nun ofisi yaradılacaq

Azərbaycanda İCESCO-nun regional ofisi yaradılacaq. Bunu İCESCO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd əl-Maliki deyib. Onun sözlərinə görə, bu, İCESCO üçün bir qovşaqlıq olacaq.

“Yəni həm Azərbaycanı, həm də Mərkəzi Asiyayı birləşdirən bir qovşaqlıqdır. Bu təşkilat Azərbaycanın azad olmuş ərazilərinə səfər edən ilk beynəlxalq qurumdur. Biz Azərbaycanda hər istiqamət üzrə qurumlarla əməkdaşlıq etmişik”.

Ən çox qoyulan adlar

2025-ci ilin ötən dövründə Azərbaycanda doğulmuş 336 qıza Zəhra adı qoyulub, Zeynəb adı 308, Melisa adı 307 uşağa məsləhət görülüb.

Ədliyyə Nazirliyinin təqdim etdiyi populyar adların ilk onluğunda Məryəm (295 uşaq), Nilay (289), Ayla (287), Aylin (262), İnci (255), Alisa (219), Miray (197) adları da var.

Oğlan adları içində Uğur birincidir: bu ad 499 uşağa verilib. Qalan populyar adlar belə sıralanır: Hüseyn (345 uşaq), Yusif (325), Raul (309), Əli (308), Ömər (221), Miran (182), Ayxan (178), Murad (174), Tunar (170).

İcra başçısının müavini işdən çıxarıldı

Sevil Əhmədova

İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının xanım müavini işdən çıxarıldı. “Qaynarinfo”nın əldə etdiyi məlumata görə, RİH başçısının müavini-İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Əhmədova Sevil Kazım qızı bir neçə gün əvvəl yaşa görə təqaüdə göndərilib.

Bu barədə icra hakimiyyətinin başçısı Nahid Bağirov müvafiq əmr imzalayıb.

Qeyd edək ki, Sevil Kazım qızı Əhmədova uzun illər rayonun aparıcı sahələrində rəhbər işdə, dövlət qulluğunda çalışıb, 2000-ci ildən icra hakimiyyətində yenidən dövlət qulluğunda fəaliyyət göstərməyə başlayıb. 2015-ci ildə “Dövlət qulluğunda fərqlənməyə görə” medalı ilə təltif olunub.

May ayında növbəti əfv gözlənilir

Ölkədə bayramlar ərəfəsində əfv sərəncamının olması bir ənənəyə çevrilib. Qarşıdan 28 May - Müstəqillik Günü gəlir. Artıq bir müddətdir ki, Azərbaycan Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının iclasları keçirilir.

Hazırda komissiyanın iclasları davam edirmi və yeni əfv sərəncamı nə vaxt olacaq? Məsələ ilə bağlı Prezident yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının üzvü Əliməmməd Nuriyev “Cebheinfo.az”-a bildirib ki, fevral ayının 12-dən iclaslar başlayıb və komissiyanın iclasları hələ davam edir: “İndiyədək 6 iclas keçirilib və 600-dən artıq müraciətə baxılıb. Əfv

Ancaq yenə də bütün hallarda cənab Prezidentin səlahiyyəti dir.

Bundan sonra nə qədər işə baxılacağı artıq komissiyanın sədrindən asılıdır. Yeni nə qədər işə baxılması məqsəuyğun hesab ediləcəksə, komissiyanın da iclasları davam edəcək. Bu, həm də daxil olan müraciətlərin sayı ilə bağlıdır.

İkincisi, bu müraciətlər həm də emal olunmalıdır. Hazır olan müraciətlər olduqca, iclasın sədri tərəfindən gündəliyə çıxarılır”.

Şəmkirdə azyaşlı ağcaqanad dərmanından öldü

28.04.2025-ci il tarixdə saat 21:20 radələrində Şəmkir Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Təcili yardım bölməsinə 2023-cü il təvəllüdlü (kişi cinsi) azyaşlı ağır vəziyyətdə hospitalizasiya olunub. Bu barədə TƏBİB məlumat yayıb.

Bildirilib ki, valideynlərinin dediyinə görə, həşəratlar üçün istifadə olunan dərman qəbul edib.

Zəruri tibbi xidmətlərin göstərilməsinə baxmayaraq, 28.04.2025-ci il tarixində saat 21:45-də ölüm faktı qeydə alınıb. Qeyd edək ki, zəhərlənmə hadisəsi rayonun Mahmudlu kəndində baş verib.

Məlumata görə, T.Tapdıqov evdə nəzarətsiz qalan zaman ağcaqanadlar üçün nəzərdə tutulmuş zəhərli mayeni

Qeyri-sabit hava mayda da davam edəcək

Aprel ayında qeyri-sabit hava şəraitinin keçməsi xarakterikdir.

Bunu APA-nın sorğusuna cavab olaraq Coğrafiya İnstitutunun İqlim və aqroiqlimşünaslıq şöbəsinin elmi işçisi Rafiq İsmayilov deyib.

“Son illər iqlim dəyişmələri günümüzün ən aktual və həm də ən problemli sahələrindən biridir. Bu iqlim dəyişmələri özünü daha qabarıq şəkildə keçid dövrlərində, fəsillərdə göstərir. Bəli, aprel də bu zaman kəsiyinə düşdüyü üçün qeyri-sabit hava şəraitinin keçməsi xarakterikdir. Ötən illərdə və bundan sonrakı illərdə də belə hallara rast gəlinir, gələcəkdə də baş verəcək”, - R.İsmayilov vurğulayıb.

O bildirib ki, aprel keçid xarakterli ay olduğundan belə hadisələr baş verir. Əsas səbəb havanın qızması, soyuq hava kütlələrinin şimaldan Azərbaycana daxil olması ilə orta troposferdə (3,5-5 km) baş verən sinoptik proseslərin nəticəsidir: “Mayda da belə şəraitin davam etməsi ehtimalı olur, hər halda, belə hallar mümkündür. İqlimdə belə halların dəqiq proqnozunun verilməsi çox çətindir”.

Ballicada 15 ailəyə mənzillərin açarları verildi

Aprelin 29-da növbəti köç karvanı Xocalı rayonunun Ballica kəndinə çatıb.

Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, Xocalının Ballica kəndinə köçən 15 ailədən ibarət 68 nəfərə mənzillərin açarları təqdim olunub.

Qeyd edək ki, Ballica kəndində 172 ailənin, yeni 811 nəfərin daimi məskunlaşması təmin olunub. Kəndə keçmiş məcburi köçkün ailələrinin köçürülməsi prosesi bundan sonra da davam edəcək.

Unun topdansaş qiymətləri açıqlandı

Aprelin 28-nə Azərbaycandakı un istehsalçıların topdansaş məntəqələrində 50 kq-lıq un kisəsinin satış qiyməti 26,6-28,2 manat, o cümlədən Bakı şəhərində və Abşeron rayonunda 27-27,4 manat civarında dəyişib.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə Prezident yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarlarına Nəzarət Dövlət Agentliyi məlumat yayıb.

“Ölkə üzrə unun ən aşağı topdansaş qiyməti 26,6 manat olmaqla Şabran rayonunda, ən yüksək topdansaş qiyməti 28,2 manat olmaqla Gəncə şəhərində qeydə alınıb”, - deyə məlumatda qeyd olunub.

Xatırladaq ki, aprelin 22-nə Azərbaycandakı un istehsalçıların topdansaş məntəqələrində 50 kq-lıq un kisəsinin satış qiyməti 26,8-28,2 manat, o cümlədən Bakı şəhərində və Abşeron rayonunda 27-27,4 manat civarında dəyişib. Ölkə üzrə unun ən aşağı topdansaş qiyməti 26,6 manat olmaqla Şabran rayonunda, ən yüksək topdansaş qiyməti 28,2 manat olmaqla Gəncə şəhərində qeydə alınıb.

Azərbaycanda sel və daşqın üçün riskli ərazilər

Sel, daşqın Azərbaycanda Böyük Qafqazın Cənub yamacı, Şəki-Zaqatala, Naxçıvan əraziləri üçün daha təhlükəli sel rayonlarıdır. Baxmayaraq ki, Lənkəran zonasında yağıntılı günlərin sayı çoxdur, lakin intensivlik az olduğu üçün sel hadisələri daşqın xarakterli olur”.

Həcc ziyarətinə getmək üçün sənəd qəbulunun müddəti may ayının 10-dək uzadılıb. Bu barədə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Xarici Əlaqələr şöbəsinin müdiri, Həcc elektron sisteminin rəhbəri Vüsal Cahangiri media nümayəndələrinə açıqlamasında deyib. O bildirib ki, hazırda kvota 96%-dən çox dolub: “Bu il kvota sayı 1200-1300 arası müəyyənləşdirilib”.

Şeyx Həcc kvotasını doldura bilmir - baha qiymət, yoxsa...

Həccə getmək istəyən insanlara seçim imkanı verilməlidir; ekspert deyir ki, özəl şirkətlər də...

Məlumat üçün bildirək ki, bir nəfər üçün ziyarət paketinin qiyməti 5950 ABŞ dolları təşkil edir.

Azərbaycanda mövcud vəziyyətin yaranmasının səbəbi kimi, ölkədə bu sahədə monopoliyanın mövcudluğu və müxtəlif Həcc operatorlarının olmamasıdır. Dünyada, eləcə də Türkiyədə Həccə bağlı müxtəlif operatorlar mövcuddur. Onların arasındakı sağlam rəqabətin nəticəsində qiymətlərin optimallaşması baş verir, həm də ziyarət şəraiti, imkanlar və orada qalma şəraitinin hamısı tənzimlənir. Hazırda Türkiyə və digər ölkələrin nümunəsini götürsək, Həcc mövzusunda monopoliya adlanan bir mövzunun olmaması üçün müxtəlif operatorlar arasında sağlam rəqabət yaradılır. Nəticədə Həcc qiymətlərinin optimallaşmasına və hətta şəraitin daha yaxşı olmasına gətirib çıxarır.

Kvotanın dolmaması insanların Həcc ziyarətinə marağının azalması və qiymətin yüksək olması ilə əlaqədardır?

Ekspertlər qeyd edir ki, bir nəfərlik Həcc ziyarətinin 5950 ABŞ dolları olması əksər azərbaycanlı ailələr üçün çox yüksək məbləğdir. Azərbaycanda yalnız Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi vasitəsilə Həccə getmək mümkündür. Müxtəlif operatorların olmaması alternativ qiymət və xidmət paketlərinin təklif olunmamasına, beləliklə də qiymətlərin yüksək və rəqabətsiz qalmasına səbəb olur.

Əvvəldə Türkiyə modelini

qeyd etdik, amma qardaş ölkədən başqa bir çox müsəlman ölkəsində Həcc ziyarətinin təşkil fərqli formalarda həyata keçirilir. Əsas fərq mərkəzləşdirilmiş dövlət sistemi ilə özəl turoperatorlar arasında balansdan ibarətdir. Məsələn, ən çox zəvvar göndərən İndoneziyada (təxminən 200 min nəfər illik) iki sistem mövcuddur. Dövlət xətti ilə İndoneziya Həcc və Ümrə Nazirliyi qeydiyyat və kvota bölgüsünü tənzimləyir. Özəl sektorda isə lisenziyalı Həcc operatorları fəaliyyət göstərir. Nəticədə rəqabət artır, xidmət keyfiyyəti yaxşılaşır, qiymətlər dövlət tərəfindən müəyyən limitlərlə tənzimlənir. Pakistanda isə hibrid sistem var: həm dövlət proqramı, həm də özəl operatorlar mövcuddur. Zəvvarlar seçim edə bilərlər - dövlət paketi ucuz, lakin daha sadə şərait təklif edir, özəl paketlər isə müxtəlif səviyyədə xidmətlərlə daha bahalı olur. Hər iki sistemin qeydiyyatı dövlət tərəfindən idarə olunur (kvota bölüşdürülür).

Misirdə Həcc ziyarətləri həm dövlət qurumları, həm də turizm agentlikləri vasitəsilə həyata keçirilir. Qiymətlər və xidmətlər arasında fərq var, zəvvarlar seçim azadlığına malikdir. Dövlət monitoring və lisenziyalasdırmanı həyata keçirir.

Hindistanda Həcc Komitəsi adlı dövlət qurumu vasitəsilə Həccə gedənlərə xidmət göstərilir. Müsəlman azlıq olmasına baxmayaraq, kvota böyükdür (təxminən 175 min nəfər). Özəl operatorlar da fəaliyyət göstərir, lakin onlar

dövlətin müəyyən etdiyi qaydalara uyğun işləməlidir. Azərbaycanda da illərdir ekspertlər Həcc qiymətlərinin müxtəlif şəkildə tətbiq edilməsini təklif edirlər. Amma hələ bununla bağlı yenilik yoxdur.

Araşdırmaçı jurnalist,

kədə əhali sayının çoxluğu səbəbindən Həcc ziyarəti xüsusi püşkatma qaydasında baş tutur. Püşkatma zamanı siyahıda adı çıxmayan insanlar uzun illər növbə gözləməkdənsə, özəl firmaların təşkil etdiyi səfərlərlə Həccə

gedə bilir. Lakin bu firmaların xidmətindən istifadə etmək istəyənlər 19 günlük səfərlərə görə 10 min dollardan çox pul ödəməli olurlar. Qiymətləri açıq rəqabətdə müəyyənləşdirmək istəyi olsa, bizdə də müxtəlif operatorların təşkilatçılığına şərait yaratmaq mümkündür. Bu rəqabət şəraitində qiymətlərin aşağı düşməsi ehtimalı yaranabilir. Bunun üçün ilk növbədə Səudiyyə Ərəbistanı ilə danışıqlarda əhəlinin sayına görə Həcc kvotasını artırmaq olar. Əvvəlki illərin təcrübəsinə baxsaq, vaxtilə Azərbaycanda Həcc kvotasının 5 min nəfərdən yüksək olduğunu da görə bilərik. O zaman Həcc ziyarətini QMI-dən əlavə, bir çox özəl şirkətlər də təşkil edirdi. Bu da Həccə getmək istəyən insanların seçim imkanlarını genişləndirir, həmçinin qiymətlərə də ciddi şəkildə öz təsirini göstərirdi”.

Yeri gəlmişkən, Səudiyyə Ərəbistanı builki Həcc mövsümündə qaydalara əməl etməyənlərə qarşı ağır cərimələrin tətbiq ediləcəyini açıqlayıb. Yeni qaydalara görə, icazəsiz Həcc ziyarətinə gələnləri təxminən 5 min dollar cərimə və 10 il ölkəyə giriş qadağası gözləyir. Daxili İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, sabahdan başlayacaq və 44 gün davam edəcək yeni qaydalara görə həcc icazəsi olmadan Məkkəyə və müqəddəs bölgələrə girməyə cəhd edənlər ağır cəzalara məruz qalacaq.

Onlara qarşı 20 min riala qədər (təxminən 5 300 dollar) cərimə tətbiq olunacaq. Həcc ziyarətinə getmək istəyənlərə ziyarət vizası ilə kömək edənlər isə 100 min riala (təxminən 26 000 dollar) qədər cərimə olunacaqlar. Bundan əlavə, icazəsiz Həcc ziyarətinə cəhd edən əcnəbi ziyarətçilər deportasiya ediləcək və 10 il müddətinə ölkəyə girişi qadağan ediləcək.

Qaydalar çərçivəsində həmçinin ziyarət vizası sahiblərini daşıyan avtomobillərə də məhkəmə qərarı ilə həbs qoyula bilər.

Afaq Mirayiq, “Yeni Müsavat”

Siyasi partiyalar azad Laçında

Aprel 29-da Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının təşkilatçılığı ilə ölkədə fəaliyyət göstərən siyasi partiya nümayəndələrinin, politoloq və siyasi şərhçilərin, habelə internet televiziya kanalları rəhbərlərinin, qəzet redaktorlarının və digər jurnalistlərin Laçına növbəti birgə səfəri baş tutub.

Bu səfər sayca altıncıdır.

Səfərdə Laçın şəhərində aparılan bərpa-quruculuq işləri ilə tanış olublar, habelə artıq fəaliyyət göstərən müəssisələrə baş çəkiblər. Səfər iştirakçıları Laçın rayonunun Zabux kəndində tikilən Zabuxçay su anbarı ilə tanış olublar.

Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev Zabuxçay su anbarının qarşısında səfər iştirakçılarına salamlayaraq qeyd edib: “Biz işğaldan azad olunmuş Azərbaycanın dilbər guşələrindən biri olan Laçındayıq. Laçının inzibati rayon kimi yaranması 1930-cu ilə təsadüf edir. Təəssüflər olsun ki, erməni işğalçıları tərəfindən digər rayonlar kimi, Laçın da vəhşiliyə məruz qalıb. Amma qəhrəman ordumuzun, Ali Baş Komandanımızın, Azərbaycan xalqının şanlı, heç vaxt unudulmamaq böyük qələbəsi nəticəsində 2020-ci ildə Laçın, 2022-ci il avqustun 26-da isə Sus və Zabux kəndləri erməni tapdağından birdəfəlik azad olundu. Bu gün böyük məmnuniyyət hissi ilə möhtərəm Prezidentimizin adından Zabuxçay su anbarının önündə sizi salamlayıram, hər birinizə “xoş gəlmisiniz” deyirəm”.

Qeyd edək ki, siyasi partiya rəhbərlərinin birgə səfərləri daha əvvəl Ağdam, Şuşa (2 dəfə), Zəngilan, Əsgəran, Xocalı və Xankəndinə təşkil olunub.

Partiya rəhbərləri və politoloqların ilk birgə səfəri 2021-ci ilin 17 mart tarixində Ağdam şəhərinə, ikinci birgə səfəri həmin ilin 7 oktyabr tarixində Şuşa şəhərinə olub. Ölkə siyasətləri növbəti dəfə 2022-ci ilin 15 iyun tarixində Şuşa şəhərində keçirilmiş “Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqlik münasibətləri Qafqaz və region üçün sülh və sabitlik mənbəyidir” adlı beynəlxalq konfransda iştirak etmək üçün birgə səfərə çıxıblar. 2022-ci il 24 iyun tarixində reallaşdırılmış birgə səfərin ünvanı Zəngilan olub. 2025-ci il 6 mart tarixində isə 24 siyasi partiyanın nümayəndələri Əsgəran, Xocalı və Xankəndinə olublar.

Postmüharibə dövründə Cənubi Qafqaz regionunda uzunmüddətli sabitlik, təhlükəsizlik və əməkdaşlıq arxitekturasının qurulması üçün Azərbaycanla Ermənistan arasında etibarlı sülhün təmin olunması zəruridir. Sülhə nail olunması üçün isə tərəflər tənzimləmə prosesinə sözdə deyil, real müstəvidə sadiqlik göstərməli və bir sıra zəruri şərtlər təmin olunmalıdır ki, bunlardan biri də artıq ölü quruma çevrilən Minsk Qrupunun de-yure ləğv edilməsi ilə bağlıdır.

Minsk Qrupunun ləğv olunmaması sülh prosesini ləngidən əsas amillərdən biridir. Hazırkı mərhələdə tam şəkildə ləğv olunmamış Minsk Qrupunun Azərbaycanın maraqlarına zidd fəaliyyətini neytrallaşdırmaq məqsədilə Azərbaycan diplomatik müstəvidə fəallığını davam etdirir. Bu çərçivədə atılan addımlardan biri kimi Azərbaycanın ATƏT-in ümumi büdcəsindən Minsk Qrupu üçün vəsait ayrılmasına qarşı çıxması qeyd oluna bilər.

Bu baxımdan Firudin Sinirlioğlunun ATƏT-in Baş katibi kimi regiona ilk səfərinə ümid çox idi. Baş katibin İrəvanda Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşündə Ermənistan-Azərbaycan sülh prosesinin cari vəziyyəti müzakirə edilib. Paşinyan bildirib ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvi ilə bağlı sənədin imzalanması sülh müqaviləsi ilə eyni gündə baş tutmalıdır. Onun yanaşmasına görə, əgər münaqişə rəsmi olaraq bitmiş hesab olunacaqsa, onun həlli ilə məşğul olan quruma da ehtiyac qalmayacaq.

Qeyd edək ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğv edilməsini Prezident İlham Əliyev dəfələrlə bəyan edib. Prezi-

Sinirlioğlu Bakıda o sözü niyə demədi?

ATƏT-in Baş katibinin Minsk Qrupunun ləğvi ilə bağlı çağırışlara susqunluğu bir neçə səbəblə izah edilir

dent aprelin 25-də ATƏT-in Baş katibi Feridun Sinirlioğlunu qəbul edərkən deyib: "ATƏT-in Minsk Qrupunun və onunla əlaqədar olan bütün təsisatların ləğv edilməsinin vaxtı artıq çoxdan çatıb".

Prezident Əliyev Ermənistan tərəfindən də bu xüsusda addımların atılmalı olduğunu bir daha qeyd edib. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini hərbi və siyasi yollarla tam təmin etdiyini, bununla da ölkəmiz tərəfindən Helsinki Yekun Aktının, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin Cənubi Qafqazda təsbit edilməsinin təmin olunduğunu deyib.

Bes ATƏT-in baş katibi bu təsisatın ləğv edilib-edilməyəcəyi barədə niyə bir söz demədi?

Deputat Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, bunun səbəbi var. Parlamentari əvvəlcə xatırlatdı ki, ATƏT-in Baş katibi həm Bakıda, həm İrəvanda sülh prosesini müzakirə edib, amma Minsk Qrupu məsələsinə toxunmayıb: "O, kifayət qədər təcrübəli siyasətçidir, cənab Ərdoğanın komandasına yaxın biridir. Lakin tutduğu vəzifəyə uyğun olmazdı ki, Minsk Qrupunun buraxılması haqda fikir bildirsən. Bu missiya de-fakto fəaliyyətini dayandırsa da, de-yure qalır

və baş katib olaraq ATƏT-in bir qolunun əleyhinə çıxış edə bilməzdi. Yeni hazırkı statusu buna imkan vermir".

A.Əlizadə qeyd etdi ki, Sinirlioğlu onsuz da fərqindədir ki, Minsk Qrupunun saxlanması mümkün deyil və missiyanın bərpası gözlənilmir: "Eyni zamanda Azərbaycanın haqlı tələb irəli sürdüyünü də yaxşı bilir. Əslində Ermənistan da Minsk Qrupunun ləğvinin tərəfdarıdır, sadəcə, sülh sazişinə qədər bu formatdan siyasi alver kimi istifadəni nəzərdə tutur. Amma bu manipulyasiya alınmayacaq və İrəvan bu məsələdə də fiaskoya yaxındır".

A.Əlizadə qeyd etdi ki, ATƏT-in Baş katibi Minsk Qrupu buraxılmadan sülh sənədinin imzalanmasının mümkün olmadığını belə

gözləyir: "Amma təkrar etməli oluram ki, onun vəzifəsi bunu açıq surətdə deməyə imkan vermir. Hazırda baş katibdir və vəzifədə olduğu müddətdə bu haqda mövqə bildirməyəcək. Əslində onun bu məsələyə münasibət bildirməməsi də bir göstəricidir. Baş katib bununla Bakının mövqeyini bölüşmüş olur. Ona da əminəm ki, Sinirlioğlu Minsk Qrupunun bərpası üçün heç bir təşəbbüslə çıxış etməyəcək".

Deputat əlavə etdi ki, Minsk Qrupunun ləğvi üçün Azərbaycanla Ermənistan birgə müraciət etməli, ATƏT-in sammitində müzakirəyə çıxarılmalıdır. A.Əlizadə onu da vurğuladı ki, hər iki tərəfin müraciətinə müsbət cavab verilməsi üçün Minsk Qrupuna üzv, eləcə də həmsədr ölkələr

cavab verməlidirlər. Parlamentin üzvü Fransanın müqavimət göstərəcəyini istisna etmədi, amma Rusiyanın da Minsk Qrupunun dəfn olunduğunu açıqladığını yada saldı.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini Samir Əsədli isə bildirdi ki, bu məsələ uzanacaq. Onun sözlərinə görə, Ermənistan ən azı 2027-ci ilin fevralına qədər sülh müqaviləsi imzalamaq niyyətində deyil: "Çünki rəsmi Bakının əsas tələblərindən biri üçüncü dövlətlərə məxsusu qüvvələrin Ermənistan-Azərbaycan sərhədində mövcudluğuna son qoyulması ilə bağlıdır. Amma Avropa İttifaqının "mülki missiyanı" 2027-ci ilin fevral ayının 19-a qədər fəaliyyət göstərəcək. Deməli, Azərbaycanın əsas şərtlərindən birini Erme-

nistan ən azı 2027-ci ilə qədər qəbul etməyəcək. Belə olan halda, sülh müqaviləsi də imzalanmayacaq. Bu proseslə sinxron şəkildə Minsk Qrupu de-yure saxlanacaq. Əlbəttə ki, de-faktor Minsk Qrupu basdırılıb. Ancaq ABŞ-Rusiya dialoqunun bərpası İrəvanda müəyyən ümidlər oyada bilər".

VHP sədrinin müavini bununla yanaşı, Ermənistanın həmsədrlərin yenidən bir araya gəlib Azərbaycana təzyiq göstərəcəyinə ümid bəslədiyini söylədi: "Amma düşünürəm ki, Moskva Bakıya qarşı bunu et-sin. Tramp administrasiyası da İrəvanı sevindirmək həvəsində görünür. Yalnız Makron Fransası Ermənistanın arzularını ifadə edə bilər. Lakin Vatikan görüşündə gördük ki, Tramp Makronla məsafə saxladı. Bu baxımdan da həmsədr ölkələrin toplaşması real deyil. Üstəlik, dünya dəyişib, regionda yeni status-kvo yaranıb, Azərbaycan regional oyunçu olaraq meydana çıxmaqdadır və fərqli xarici siyasət xətti var. Yeni bizə təzyiq yolu ilə Minsk Qrupunu bərpa etməyə razı sala bilməzlər. Odur ki, ATƏT-in Baş katibinin bu mövzuda susması nəyisə dəyişmir. Ola bilsin ki, qeyri-rəsmi söhbətdə bu məsələ müzakirə edilib. Amma bir türk diplomatın Azərbaycandan yana olduğunu düşünürəm, sadəcə, hazırkı statusuna görə məsələnin üstündən sükutla keçməyə üstünlük verib".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Biri Azərbaycanın dostu, biri düşmənimizin dostu

Hərbi əməliyyatların başlanması Hindistanın başını münaqişəyə qata, bu da Ermənistana silah satmağın dayandırılmasına gətirib çıxara bilər

Dünyanın iki nüvə dövləti olan Hindistan və Pakistan arasında uzun illərdir davam edən Kəşmir münaqişəsi son hadisələrlə birlikdə yenidən regional gündəmin əsas məsələlərindən birinə çevrilib. Biri Azərbaycanın, biri Ermənistanın dostu olan ölkələrin qarşılıqlı Cənubi Qafqaza hansı təsiri olacaq?

"Bakı-xəbər.com" öz şərhində yazır ki, məsələni iqtisadi və siyasi tərəfdən dəyərləndirmək lazımdır. "Azərbaycan dövləti və xalqı oxşar münaqişənin qurbanı olduğu üçün heç bir dövlətə və xalqa bu cür qanlı münaqişə arzula-mır. Çünki biz analogi problemin acı nəticələrini hələ də yaşayırıq. Amma nə qədər qərribə olsa da, bu münaqişənin yenidən alovlanması hər iki aspektdən Azərbaycana

müsbət təsir göstərə bilər.

Bəllidir ki, dünyanın Qərbi ilə Şərqi birləşdirən dəhlizlər hazırda çox aktualdır. Bu istiqamətdə üç dəhliz möv-

cuddur - Şimal, Cənub və Orta dəhliz. Orta dəhliz son illərin məhsulu olsa da hər iki analoqunu üstələyir. Çünki bu dəhliz analoqlarından

fərqli olaraq yüklərin Rusiyadan və İrandan yan keçməklə Avropaya çatdırılmasını təmin edir. Bu əsas siyasi aspektidir. Amma bununla yana-

sı, Orta dəhlizlə yükdaşıma analoqlarına nisbətən daha qısa müddətə və daha az xərcə başa gəlir. Ona görə də bu dəhlizin daha da inkişaf etdirilməsi - yeni Zəngəzur dəhlizi üzərindən yolun açılması aktuallaşır. Hazırda Orta dəhliz Xəzər dənizi üzərindən Azərbaycana, buradan isə Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu ilə Türkiyə ərazisindən Avropa-yə qovuşur. Hindistanla Pakistan arasında mübahisəyə səbəb olan Kəşmir bölgəsi şərq-qərb istiqamətində Çinin "Kəmə, Yol" təşəbbüsü çərçivəsində inşa edilən Çin-Pakistan İqtisadi Dəhlizi (CPEC) üçün həyati əhəmiyyətə malikdir. Bu münaqişənin yenidən alovlanması sözsüz ki, dəhlizin qırılmasına, yəni kəçilməz olmasına gətirib çıxara bilər. Bu isə Azərbaycandan

keçən Orta oəhlizin cəlbədidiliyini bir qədər də artırır bilər. Beləliklə, Çin-Avropa istiqamətində Azərbaycan üzərindən keçən Orta dəhlizlə yükdaşımaların həcmi artırır bilər. Əvvəllər Cənub dəhlizi üzərində yeganə maneə İran idisə, indi ikinci maneə kimi Kəşmir ortaya çıxır və bu dəhlizi bir qədər də gözəndən salır.

İkinci bir məsələ ondan ibarətdir ki, özünü bizə düşmən sayan Ermənistan münaqişə tərəfi olan Hindistandan silah alır. Hərbi əməliyyatların başlanması Hindistanın başını münaqişəyə qata, bu da Ermənistana silah satmağın dayandırılmasına gətirib çıxara bilər. Hindistan Ermənistana silahları kreditə verir, gələcəkdə çox böyük ehtimalla bu borc bağışlanacaq. Dəhlizin başı müharibəyə qarışsa, Ermənistana silah hədiyyə etməyi dayandıra, bu isə Cənubi Qafqazda sülhün bərqərar olmasına yalnız töhfə verə bilər" - təhlildə deyilir.

□ **"Yeni Müsavat"**

Avropa İttifaqı (Aİ) və Azərbaycan yeni tərəfdaşlıq, əməkdaşlıq sazişi üzrə danışıqları bərpa etmək barədə razılığa gəliblər. “Yeni Müsavat” yazır ki, bunu ötən həftə qurumun xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallas Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla birgə mətbuat konfransı zamanı elan edib. “Bu tərəfdaşlıq qarşılıqlı hörmət, o cümlədən Aİ-yə üzv dövlətlərə hörmət, habelə qanunun aliliyi və insan hüquqları kimi fundamental prinsiplər üzərində qurulmalıdır”, - xanım Kallas bildirib.

Avropa İttifaqından Paşinyana sanksiya hədəsi

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Estoniyaya səfəri ilə Qərbin ona qarşı sərtləşmiş münasibətini yumşaltmağa çalışır ki, Moskvaya gözlənilən səfəri mümkün olsun.

“Teleqraf” xəbər verir ki, bu barədə “Hraparak” qəzeti yazır.

Erməni nəşri qeyd edir ki, Qərb Paşinyanın mayın 9-da İkinci Dünya müharibəsində qələbənin 80 illiyi ilə əlaqədar keçiriləcək tədbirlərdə iştirak üçün Moskvaya səfəri ilə bağlı açıq şəkildə ultimatum verib: “Ona bildirilib ki, Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin istiləşməsi Qərb üçün məqbul deyil. Avropa İttifaqının (Aİ) xarici siyasət xidmətinin rəhbəri Kaya Kallas bir neçə gün əvvəl açıq şəkildə bəyan etmişdi ki, Aİ-yə namizəd ölkələr Moskva hərbi paradında iştirak etməməlidir. Latviya xarici işlər naziri Bayba Braje isə bu qadağanı pozanlara qarşı mümkün sanksiyalara eylam vurub. Ermənistan Aİ üzvlüyünə namizəd olmasa da, parlament “Ermənistanın Avropa İttifaqına daxil olması prosesinin başlanması haqqında” qanun layihəsini qəbul edib. Kallas əvvəllər ölkənin baş naziri vəzifəsini tutmuş estoniyalıdır. Hakim komandada dolaşan rəyə görə, Paşinyan Qərbə sadıqlığını bir daha təsdiqləmək və Rusiyadan gözlənilən zərbənin qarşısını almaq üçün Moskvaya getməyə məcbur olduğu mesajını vermək üçün Estoniyaya səfər edib.

O, hətta Tallində kommunizm (Stalin repressiyası - red.) qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad edib. 1949-cu ildə SSRİ Nazirlər Sovetinin qərarı ilə 22 min estoniyalı Krasnoyarsk, Novosibirsk, Irkutsk və Omsk vilayətlərinə deportasiya olunmuşdu”.

Avropa qaranlıqdan çıxır

Böyük elektrik kəsilməsindən sonra İspaniyanın 90%-nə və Portuqaliyanın böyük hissəsinə elektrik enerjisi bərpa edilib. Operatorların hava temperaturu ilə izah etdikləri elektrik kəsilməsindən sonra on milyonlarla insan elektriksiz qalıb. İspaniya və Portuqaliyanın böyük bir hissəsində işıqların sönməsi nəticəsində sərnəşinlər qatarlarda və liftlərdə qalıb, milyonlarla insan telefon, eləcə də internetə çıxışdan məhrum olub. Şəbəkə operatoru REE-nin verdiyi məlumata görə, aprelin 29-da səhərə yaxın İspaniya ərazisinin demək olar ki, 90%-nə elektrik enerjisi verilib. “The Guardian” xəbər verir ki, Madriddə və Portuqaliyanın paytaxtı Lissabonda da işıqlar yenidən yandırılıb.

60 milyona yaxın əhalisi olan Priney yarımadasında bu cür miqyaslı elektrik böhranının dəqiq səbəbi araşdırılır. Portuqaliyanın baş naziri səbəbin ehtimal ki, İspaniyadan qaynaqlandığını deyib. İspaniyanın baş naziri Pedro Sançes bütün mümkün səbəblərin təhlil edildiyini söyləyib və “yanlış məlumat” riski səbəbindən ictimaiyyətə spekulasiya etməmələri barədə xəbərdarlıq edib.

“The Guardian” yazır ki, elektrik enerjisinin kütləvi şəkildə kəsilməsi Avropa üçün qeyri-adi haldır. 2003-cü ildə İtaliya və İsveç arasında su elektrik xəttində yaranan nasazlıq 12 saata yaxın elektrik enerjisinin kəsilməsinə səbəb olmuşdu. 2006-cı ildə Almaniya elektrik şəbəkəsinin həddindən artıq yüklənməsi nəticəsində ölkənin bəzi yerlərində, eləcə də Fransa, İtaliya, İspaniya, Avstriya, Belçika və Hollandiyada elektrik enerjisi kəsilmişdi.

Brüssel Bakını anti-Rusiya blokuna qoşa bilmədi - növbəti həmlə

Aİ ilə Azərbaycan arasında “Şərq Tərəfdaşlığı” proqramı çərçivəsində münasibətlər məhz Brüsselin yanlış siyasəti nəticəsində uğursuzluq zolağına daxil olub - bundan sonrakı əlaqələr hansı səmtə, hansı yana gedəcək?

O qeyd edib ki, Aİ ilə Azərbaycan arasında uzunmüddətli tərəfdaşlıq mövcuddur. Xüsusilə Aİ Azərbaycanın ən böyük ticarət tərəfdaşı və eyni zamanda ən böyük investordur. “Aİ həmçinin Azərbaycanda minatəmizləmə əməliyyatlarına əhəmiyyətli dəstək verir, münacişənin nəticələrinin aradan qaldırılmasına və insanların həyatını xilas etməyə kömək edir. Əməkdaşlığımızın gələcək inkişafı üçün böyük potensial var”, - o əlavə edib.

Bəllidir ki, Aİ ilə Azərbaycan arasında “Şərq Tərəfdaşlığı” proqramı çərçivəsində münasibətlər məhz Brüsselin yanlış siyasəti nəticəsində uğursuzluq zolağına daxil olub. Aİ bu tərəfdaşlığı Rusiyaya qarşı postsovet ölkələrindən ibarət blok kimi görürdü. Üstəlik, Avropa Parlamentinin bir sıra qərarlı addımları ikitərəfli əməkdaşlığa ciddi zərbə vurub. Bu inamı azaldan əsas səbəb Brüsselin ikili standartlar siyasətindən çıxış etməsi, qərəzli və selektiv yanaşması olub.

İndi isə Kallasın təmsalında səslənən bəyanatlardan görünür ki, Qərb Azərbaycanla əməkdaşlığı bərpa etmək haqda razılaşmanın olduğunu açıqlayır. Və burada insan hüquqları məsələsinə xüsusi ehtam vurulur. Lakin “Şərq Tərəfdaşlığı” proqramı ilə gedən ölkələr bu gün işğaldan əziyyət çəkir. Bəli, Aİ-yə üzvlük üçün namizəd statusu qazanıblar, əvəzində Ukraynada amansız müharibə gedir, Gürcüstan və Moldova torpaqlarının bir hissəsini itirib. Azərbaycan isə Aİ ilə fərqli əməkdaşlıq modelini seçdi və bu gün birli-

yin 9 üzvü ilə strateji əməkdaşlığımız var, enerji təchizatında Avropa qitəsi üçün mühüm rol oynamaqdaıyq.

Yeni Aİ anladı ki, Azərbaycanı anti-Rusiya blokuna qoşmaq, təsir altına salmaq mümkün olmadı, ona görə indi əməkdaşlığın bərpası ilə bağlı razılaşma əldə olunub.

O zaman bundan sonra Bakı-Brüssel əlaqələri hansı səmtə, hansı yana gedəcək, necə bir əməkdaşlıq istiqaməti götürüləcək?

Analitik Elxan Şahinoğlunun qənaətinə görə, Bakıda Prezident İlham Əliyev və xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşən Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallas sələfi Jozep Borrelin səhvlərini təkrarlamaq istəmir. Borrelin açıq-aşkar anti-Azərbaycan mövqeyindən çıxış etdiyini xatırladan ekspertin fikrincə, elə bu səbəbdən keçmiş baş diplomat Bakıya səfər edə bilmirdi: “Kaya Kallas isə İlham Əliyev və Ceyhun Bayramovla görüşdə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın inkişafı yollarından danışdı. Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığın davamını istəyir. Avropa İttifaqı Azərbaycan üçün əhəmiyyətli bazarıdır. Eyni zamanda Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasının fəaliyyətinin Azərbaycanda narazılıq yaratdığı böyük ehtimalla Kaya Kallasın diqqətinə çatdırılıb. Bundan başqa, Kaya Kallas Ceyhun Bayramovla

birgə keçirdiyi mətbuat konfransında Azərbaycanı bölgədə Avropa İttifaqı üçün əhəmiyyətli tərəfdaş adlandırdı. “Enerji təchizatımızın şaxələndirilməsi məsələsində bizə kömək etdiniz” deyən Kaya Kallas bu sahədə Avropanın misli görünməmiş təhdidlərlə üzləşdiyini və Azərbaycanın Avropaya dəstəyini xüsusilə vurğulayıb”.

E.Şahinoğlu hesab edir ki, bütün bunları Kaya Kallasdan əvvəl bu vəzifəni daşıyan Jozep Borrelidən eşitməmişdik: “Kaya Kallas minatəmizləmə işlərində Avropa İttifaqının Azərbaycana kömək etmək istədiyini də bildirib. Bundan başqa, Kallas Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında ticarət tərəfdaşlığını genişləndirmək mövzusunda Prezident İlham Əliyevlə danışıqlar aparıb. Kaya Kallasın Bakıda söylədiklərini nəzərə alaraq, onun Azərbaycanla əməkdaşlığı genişləndirmək üçün konkret planının olduğunu söyləmək mümkündür. Əsas odur ki, Avropada bu planlara çomaq soxan olmasın”.

Siyasi şərhçi Fuad Əliyev Aİ-nin Azərbaycana qarşı qərəzli münasibətdən əl çəkəməli olduğunu qətiyyətlə deyir. Onun fikrincə, qurumun ayrı-ayrı qolları var və Bakıya qarşı fərqli mövqə sərgiləyirlər: “Avropa Komissiyası Azərbaycanı yüksək tutur, Leyen Bakıda qaz sənədi imzaladı; Avropa Birliyi gah nala, gah mıxa vurur; Avropa Parlamenti isə tamamilə düşməncilik edir. Yəni vahid bir orqanın fərqli qanadları var və bizə obyektiv münasibət sərgilənmir. Əgər Brüssel tərəfdaşlığın bərpasından söz açırsa, digər palataları hü-

cumları dayandırmalıdır. İkinci-si, Azərbaycandan anti-Rusiya ritorikasını gözləmək absurdur. Bizim sanksiyalara qoşulmaq və koalisiyada iştirak niyyətimiz heç vaxt olmayıb. Bütün bu realıqları Avropa İttifaqında gözəl başa düşürlər”.

Onun proqnozuna görə, bundan sonra Azərbaycan-Aİ münasibətləri yenə ziqzaqvari davam edəcək: “Əvvəla, Azərbaycanı haqsız yərə etnik təmizləmədə ittiham etməyə son qoyulmalıdır. Həmçinin erməni hərbi caniləri girov və ya siyasi məhbus adlandırmaq kampaniyası da yığışdırılmalıdır. Ölkədə siyasi dəstəqlərin olduğu haqda verilən bəyanatlara da son vermək zamanıdır, çünki məhkəmə qərarı olmadan siyasi hökm çıxarmaq məntiqsizdir. Kəsəsi, Qərb ilk növbədə özünə baxmalıdır və münasibətlər yenidən nəzərdən keçirilməlidir”.

F.Əliyev hesab edir ki, habelə əməkdaşlıqda səmimiyyət olmalıdır: “Avropa İttifaqı ilə razılaşdırılan 90 faiz anlaşma var. Yerdə qalan hissəsi ilə əlaqədar Brüssel də mövqeyində bəzi dəyişikliklərə getməlidir. Çünki birtərəfli qaydada yaşama olmur. Əməkdaşlıq qarşılıqlı və bərabərhüquqlu əsaslarla olmalıdır. Ona görə də münasibətlərdə yeni mərhələnin başladığını söyləmək mümkündür. Enerji məhsulları ilə bağlı əldə olunan razılaşmaların həyata keçirilməsində isə problem yoxdur və qaldığı yerdən davam edəcək. Məncə, Avropa Birliyi Trampın siyasətini anladığı üçün münasibətlərə yenidən baxmağı zəruri sayır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Bakıda dünya əhalisinin təxminən 80%-ni təmsil edən 116 ölkədən nüfuzlu liderləri və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrini bir araya gətirən Qlobal Cənub QHT Platforması təsis edilib. İki gün davam edən konfrans Asiya, Afrika, Latin Amerikası və Okeaniya regionlarını əhatə edir və Qlobal Cənubda vətəndaş cəmiyyəti üçün böyük hadisə hesab olunur.

“Azərbaycan fəal diplomatiya vasitəsilə Qlobal Şimal və Qlobal Cənub arasında mövqe fərqliliklərini aradan qaldırmaq, daha inklüziv və effektiv dialoqu inkişaf etdirmək üçün bu gün də əzmlə çalışır. Lakin bu prosesdə uğura nail olmaq yolunda ən böyük maneə Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında illər ərzində formalaşmış etimadsızlıqdır”.

Prezident İlham Əliyev Qlobal Cənub QHT Platformasının təsis konfransının iştirakçılarına ünvanladığı müraciətində belə deyib.

Azərbaycan QHT-lərinin Milli Forumu COP29 çərçivəsində 2024-cü ilin payızında belə platformanın yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış etmişdi. Təşəbbüs geniş beynəlxalq dəstək aldı. Platformanın Bakıda yaradılması ölkənin Qlobal Şimal və Cənub arasında körpü rolunun daha bir təsdiqi oldu.

Platformanın məqsədi beynəlxalq arenada, o cümlədən BMT-də vahid mövqeni təşviq etmək, Qlobal Cənub ölkələrinin yoxsulluq, iqlim dəyişikliyi təsirləri, rəqəmsal bərabərsizlik, ticarət ədalətsizliyi və digər çağırışlarla mübarizədə fəaliyyətlərini əlaqələndirmək və Cənub ölkələri arasında əməkdaşlığı dəstəkləməkdir.

Qlobal Cənub Qeyri-Hökumət Təşkilatı (QHT) Platformasına rəhbərlik 116 ölkə-

Qlobal Cənub Bakıda təşkilatlandı

Ölkəmiz daha bir uğurlu tarixə imza atdı; QHT Platformasına rəhbərlik 116 ölkənin razılığı ilə Azərbaycana verildi, mərkəzi qərargah paytaxtda yerləşəcək

nin QHT-sinin razılığı ilə Azərbaycana verilib.

Platformanın mərkəzi qərargahı Bakıda yerləşəcək.

Qlobal Cənubun Bakıda təşkilatlanmasının faydaları nədir?

Milli Məclisin deputatı Azər Badamovun sözlərinə görə, Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlara ev sahibliyi etməklə dünya ölkələri arasında fikir ayrılıqlarının aradan qalxmasına, sülh və əməkdaşlıq üzərində qurulmuş yeni dünya nizamının formalaşmasına töhfə verir:

“Ölkəmiz Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etməklə 120 ölkə arasında kompromisli bir fikrin formalaşmasına töhfə verdi. Keçən il Bakıda keçirilmiş COP29 iqlim dəyişiklikləri ilə

bağlı beynəlxalq konfrans ölkəmizi bir neçə gündə dünyanın mərkəzinə çevirdi. 190-a yaxın dövlətdən ölkəmizə gəlmiş 77 mindən çox nümayəndə global iqlim problemlərini müzakirə etdi və çox əhəmiyyətli qərarlar qəbul etdi. Azərbaycan həm də Qlobal Cənubla Qlobal Şimalın mərkəzindədir. Ölkəmiz Qlobal Şimala Qlobal Cənub arasında körpülər salmağa çalışır. Çünki bu gün bu iki qütb arasında fikir ayrılıqları gündü-gündən dərinləşir. Bakıda keçirilən Qlobal Cənub Qeyri-Hökumət Təşkilatları Platformasının konfransında çox əhəmiyyətli global tədbirdir. Çünki Qlobal Cənub dünya əhalisinin 80% olmaqla 116 -dan çox ölkəsini təmsil edir. Təsis olunmuş Qlobal

Cənub QHT Platforması Asiya, Afrika, Latin Amerikası və Okeaniya regionlarını əhatə edir. Bu platformaya rəhbərliyin Azərbaycana verilməsi çox əhəmiyyətli bir hadisədir. Çünki Azərbaycanın global tədbirlərə ev sahibliyi və sədrlik etmək, apardığı tədbirlərdə yeni yanaşmaları ortaya qoymaq və dünya ölkələri arasında körpülər salmaq təcrübəsi var. Bu baxımdan ölkəmiz bu platformaya da ev sahibliyi etməklə Qlobal Şimala Qlobal Cənub arasında əməkdaşlığın dərinləşməsinə və ziddiyyətlərin aradan qalxmasına töhfə verəcək”.

Tədbirdə iştirak edən Bələdiyyələrin İnkişafına Yardım İctimai Birliyinin sədri, Ədalət, Hüquq və De-

mokratiya Partiyası sədrinin müavini Niyaməddin Orduxanlı bu tədbirin ölkəmiz adına böyük əhəmiyyətindən söz açdı: “Aprelin 28-də 110-dan çox ölkədən QHT-lər Bakıya toplaşaraq Qlobal Cənub QHT Platformasının təsis konfransını keçirdi. Azərbaycanda 20 ildən artıqdır ki, rəhbərlik etdiyim QHT rəhbəri kimi bu tədbirə dəvət almışdım və iştirak edirdim. Bu tədbir həqiqətən də ölkəmiz üçün son dərəcə əhəmiyyətli və önəmli bir tədbir idi. Tədbirdə iştirak edən Asiya, Afrika, Latin Amerikası, Okeaniya bölgələrini özündə birləşdirən böyük coğrafiyanın - dünya ölkələrinin 2/3 hissəsini əhatə edən Qlobal Cənubun vətəndaş cəmiyyətinin həyatında əlamətdar hadisə baş verirdi. Tarixdə ilk dəfə Qlobal Cənub QHT Platformasının təsis olunması məhz Azərbaycanda baş tutdu. Bu, Azərbaycanın dövlət maraqları baxımından da əhəmiyyətli bir hadisə idi. Ən önəmli hal o idi ki, bu platformanın təşəbbüskarı Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyətidir. Məlumat üçün bildirim ki, 2024-cü il noyabrın 15-də COP29 çərçivəsində keçirilən Qoşulmama Hərəkatı regionu QHT-lərin “Cənub-Cənub əməkdaşlığı vasitəsilə iqlim fəaliyyətinin inkişafı: QHT-lərin rolu” adlı beynəlxalq konfransda Qlobal Cənub QHT Platformasının ya-

radılmasının vaxtının çatdığı elan edilmişdi. Bu təşəbbüs beynəlxalq dəstək qazanaraq, 140-a yaxın ölkənin QHT-ləri tərəfindən alqışlanıb, 1000-dən çox xarici QHT bu təşəbbüsü müdafiə edən birgə bəyanat yaymışdı. Azərbaycan Respublikasının QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasına təşəkkürümü bildirirəm ki, bu global təşəbbüsü reallığa çevirməkdə böyük uğura imza atdı. Qeyd etdiyim kimi, dünyanın 110-dan artıq ölkəsindən aparıcı QHT rəhbərlərinin Azərbaycana gəlməsi Qlobal Cənub üçün də, Azərbaycan üçün də əsl QHT səfərbərliyidir. Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyətinin həyatında yeni dövrün başlanğıcı kimi xarakterizə edə bilərik. Azərbaycan QHT-ləri Qlobal Cənub regionu ölkələrinin QHT-ləri ilə yeni əlaqələr quracaq, əməkdaşlığı daha da dərinləşdirəcək. Nəzərə alsaq ki, Vətəndaş Cəmiyyəti İnstitutu Azərbaycan dövlətinin inkişafı üçün çox önəmli platformadır. Azərbaycan həqiqətləri həm də QHT-lər vasitəsilə çatdırılır, dövlət və milli maraqlarımız müdafiə olunur. Son illərdə Prezident Administrasiyasının Azərbaycanda fəaliyyət göstərən QHT-lərlə çox yüksək səviyyədə əməkdaşlığı yaranıb. Bu fakt özü dövlətimizin daha güclü olmasına böyük dəstək vermiş olur”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

DTX Narişkinin iştirak etdiyi tədbir haqda məlumat yaydı

General-polkovnik Əli Nağıyev çıxışında hansı məqamları vurğulayıb?

Xəbər verdikimiz kimi, aprelin 17-18-də Bakıda Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) təşkilatçılığı və 20 ölkənin xüsusi xidmət orqanları nümayəndələrinin iştirakı ilə “Əfqanıstan: regional təmaslar, təhlükəsizlik və inkişaf” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib. Qeyd edək ki, bundan əvvəl Daşkənddə də “Əfqanıstan: regional əlaqə, təhlükəsizlik və inkişaf” adlı beynəlxalq konfrans keçirilib. Tədbirdə Əfqanıstan, Azərbaycan, İran, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Pakistan, Rusiya, Tacikistan, Türkmənistan, Türkiyə və Özbəkistanın təhlükəsizlik və kəşfiyyat orqanlarının nümayəndə heyətləri iştirak ediblər.

Konfransla bağlı DTX məlumat yayıb. Bildirilir ki, DTX-nin reisi general-polkovnik Əli Nağıyev çıxışında Əfqanıstana dair bundan əvvəl keçirilmiş toplantıların davamı olaraq budəfəki konfransın Bakı şəhərində təşkil edilməsini önəmli hadisə kimi qiymətləndirib. Beynəlxalq tədbirin Əfqanıstanda mərkəzləşdirilmiş, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə riayət olunan dövlətin bərqərar olunmasına əhəmiyyətli dərəcədə töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Xidmət reisi uzun illərin sınağından çıxmış və qarşılıqlı etimad əsasında qurulmuş Azərbaycan-Əfqanıstan əlaqələrindən, eləcə də xalqlarası dərin tarixi-mədəni bağlılıqdan danışaraq qeyd edib ki, Azərbaycan hər zaman Əfqanıstanda daxili siyasi sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin olunması üçün irəli sürülən beynəlxalq təşəbbüsləri dəstəkləyib, bu istiqamətdə söyləyini heç vaxt əsirgəməyib.

General-polkovnik Əfqanıstana transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa, o cümlədən

beynəlxalq terrorçuluğa, nar-kotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə və qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı apardığı mübarizədə dünya ölkələrinin hərtərəfli dəstək verməsinin zəruriliyinə diqqət çəkib.

Tədbirin keçirilməsində əsas məqsədlərdən birinin Əfqanıstanda vəziyyətin gərgin qalmasında maraqlı olan pozucu qüvvələrin və terror qruplaşmalarının destruktiv cəhdlərinin qarşısının alınmasında vahid mövqe ortaya qoyulması olduğunu vurğulayan xidmət reisi Əfqanıstanın beynəlxalq münasibətlər sistemində öz yerini tutmasının, bu ölkədə əmin-amanlığın təmin edilməsinin vacibliyini qeyd edib, bütün bunlar üçün region ölkələrinin və digər dövlətlərin koordinasiya fəaliyyət və birgə səy göstərəcəklərinə inamını ifadə edib.

Konfransda digər ölkələrin təmsilçiləri də mövzu ilə bağlı çıxışlar edib.

beynəlxalq səviyyədə tanınmasına mane olur. Qərb kəşfiyyat orqanlarının hökumət əleyhinə olan Əfqanıstan qüvvələrinə dəstək verməsini qeyd edib.

Narişkin onu da deyib ki, Qərbin Əfqanıstanda qeyri-sabitlik yaratmaqda məqsədi Kabilə qarşı sanksiyaları saxlamaqdır. Onun sözlərinə görə, Əfqanıstan rəhbərliyi mənfi amilləri neytrallaşdırmaqla dövlətin dirçəlişinə və transformasiyasına kömək edəcək.

Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin direktorunun sözlərinə görə, oxşar taktikadan

Qərb Suriya, İraq və bir çox Afrika ölkələrində qeyri-sabitlik yaratmaqda istifadə edir. Kəşfiyyat direktoru dövlətlərin milli təhlükəsizliyinin qorunmasında birgə söylərinin və kəşfiyyat xidmətlərinin qarşılıqlı fəaliyyətinin zəruri olduğunu deyib. Narişkin Qazaxıstan, Tacikistan və Özbəkistandan olan tərəfdaşlara həm terror qruplaşmalarından, həm də bəzi xarici kəşfiyyat orqanlarından gələn təhdidlərin müəyyən edilməsi və zərərsizləşdirilməsi üzrə birgə fəaliyyətinə görə xüsusi təşəkkürünü bildirib.

□ “Yeni Müsavat”

Iran Prezidenti Məsud Pezeşkianın Bakıya səfərinin reallaşdığı gün İsrail baş naziri Benyamin Netanyahu-nun Azərbaycana səfərinin vaxtı açıqlanıb. "The Times of Israel" yazır ki, baş nazir mayın 8-də Bakıya səfər edəcək, bu gün prezident İlham Əliyevlə danışıqlar aparacaq, yəhudi icmasının nümayəndələri ilə görüşəcək. Səfər zamanı Netanyahu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə iki ölkə arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi məsələlərini müzakirə edəcək.

İsrail baş nazirinin səfərindən sonra may ayında Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib

Pezeşkian, Netanyahu, Ərdoğan... - Bakıda barış rüzgarları

Azərbaycan qarşı-qarşıya duran tərəflərin etibar etdiyi mərkəz rolunda

Ərdoğanın Bakıya səfəri gözlənilir. Lakin formal olaraq iki səfər arasında heç bir əlaqə yoxdur. Türkiyə mənbələri xəbər verir ki, Ərdoğan ikitərəfli hökumətlərarası komissiyanın iclasında iştirak etmək üçün Azərbaycan paytaxtına səfər etmək niyyətindədir.

Məlumdur ki, Azərbaycan müttəfiqi Türkiyə ilə yaxın tərəfdaş İsrail arasında mövcud gərginliyin yumşaldılmasına öz yardımını təklif edib. Bir neçə gün əvvəl Bakıda İsrail və Türkiyə nümayəndələri arasında Suriyada tərəflər arasında toqquşmaların qarşısının alınması mexanizminin yaradılmasına həsr olunmuş görüş keçirilib.

Qeyd olunur ki, Ankara ilə Təl-Əviv arasında siyasi gərginliyin azaldılması ilə bağlı danışıqlar hələlik aparılmayıb. Türkiyənin belə danışıqlara başlaması İsrailin Qəzəzadə əməliyyatlarını dayandırmasıdır.

Bu səfərlər Azərbaycanın bölgədə önəmli rola malik ölkə olduğunun növbəti təsdiqidir. Ekspertlər hesab edir ki, Azərbaycanın öz ərazilərini işğaldan azad etməsindən sonra bölgədə tamamilə yeni geosiyasi vəziyyət yaranıb. Azərbaycan Cənubi Qafqazın yeni təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşmasında İsrailin iştirakında maraqlıdır. Bu isə Yaxın və Orta Şərqdə İranla geosiyasi qarşıdurmanın artması fonunda İsraili qane

edir. Eyni zamanda İsrailə strateji tərəfdaşlıq Azərbaycana təhlükəsizlik zəmanəti yaradır. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sistemində rolunun artdığını nəzərə alsaq, rəsmi Bakı ilə əlaqələri dərinləşdirmək İsrail üçün də İran üçün də çox vacibdir. Türkiyə isə hər bir halda Azərbaycana qardaş ölkə və ən yaxın müttəfiqidir.

Azərbaycanın "İbrahim sazişləri"ne qoşulacağına dair yayılan məlumatlar İsrailin İslam aləmində tərəfdaşlarının sayını artırmaq baxımından mühüm addım ola bilər. Böyük ehtimalla, Netanyahu-nun Bakıya səfəri zamanı bu məsələyə də aydınlıq gətiriləcək. Qeyd edək ki, həm İslam dünyasının, həm də Yaxın Şərqlin ən böyük dövlətlərindən biri Türkiyədir. Hazırda İsrailə münasibətləri gərgin olan Türkiyə deyildiyi kimi, Azərbaycanın müttəfiqidir. Azərbaycan isə Cənubi Qafqazın təhlükəsizlik arxitekturasının qurulmasında həm Türkiyənin, həm də İsrailin iştirakını istəyir. Bu baxımdan, Azərbaycanla əlaqələr hər iki ölkə üçün ortaq sülh və əməkdaşlıq platforması rolunu oynaya bilər. Son vaxtlar Azərbaycanın vasitəçiliyi ilə Türkiyə və İsrail arasında təhlükəsizlik, müdafiə sahəsində münasibətlərin normallaşmasına dair danışıqların aparılması bunu bir daha təsdiq edir.

Netanyahunun Bakıya səfərini zəruri edən səbəblərdən biri də çox güman ki, Yaxın Şərqdə Türkiyə ilə hərbi toqquşma vəziyyətini aradan qaldırmaq üçün Azərbaycanın vasitəçilik və tərəfdaşlıq missiyasından faydalanmaqdan ibarətdir.

İsraili cəlb edən digər səbəb Azərbaycanın bölgədə geoiktisadi rolunun artması ilə izah oluna bilər. Hazırda Azərbaycanın Çin-Mərkəzi Asiya-Cənubi-Qafqaz-Avropa nəqliyyat və ticarət yolunun üzərində əsas dəhliz rolunu oynamaş, görünür, İsrailin də diqqətini cəlb edib. Orta dəhlizin Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi ilə kəsişməsində yerləşən dost Azərbaycanla münasibətləri müttəfiqlik səviyyəsinə qaldırmaq İsrail üçün həm siyasi, həm də iqtisadi dividend gətirə bilər.

Politoloq Oqtay Qasımov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan özünün yerləşdiyi coğrafi məkanın strateji əhəmiyyətindən çox gözlə istifadə etməklə və həm də özünün xarici siyasətini balanslaşdırmaqla dünyada öz nüfuzunu artıran ölkələr sırasındadır: "Azərbaycanın nüfuzunu artıran yalnız onun strateji coğrafi mövqeyi, zəngin enerji resursları deyil, eyni zamanda Azərbaycanın bir dövlət kimi etibarlı tərəfdaş statusunu qazanmasıdır. Bunu artıq dünyanın demək olar ki, böyük gücləri və dövlətləri xüsusi qeyd etməkdədir. Məhz Azərbaycanın etibarlı

tərəfdaş rolunu oynamaqdadır. Son günləri nəzərə alsaq, Azərbaycan Prezidentinin Çinə səfəri və orada çox yüksək səviyyədə qarşılanması, İran Prezidentinin Azərbaycana səfəri, ardınca İranın düşmən gördüyü, Azərbaycanınsa əsas tərəfdaşlarından biri olan İsrail baş nazirinin Bakıya gözlənilən səfəri, onun ardınca Türkiyə Prezidentinin Azərbaycana səfərinin olacağı onu göstərir ki, əslində bir-birinə qarşı duran bu dövlətlərin həm rəhbərləri, həm də cəmiyyətləri Azərbaycandan onlara qarşı yönələcək hansısa bir addımın olmayacağına tam əmindir. Azərbaycan bundan sonra da hansısa bir qonşusuna qarşı öz ərazisindən istifadəyə imkan vermək niyyətində deyil. Bunu hər kəs anlayır və Azərbaycanın bu cür etibarlı ölkə olmasına əminlər. Bakının həm də son dövrlər bu keyfiyyətləri vasitəçi qismində istifadə etməsinə imkan yaradıb. Bakının vasitəçi olaraq rolunu get-gedə artır. Düşünürəm ki, İran Prezidentinin səfərində həm də İsrail-İran münasibətlərinin normallaşması ilə bağlı Bakı tərəfindən müəyyən təşəbbüslər ola bi-

Bakıda anlaşmaq çətin olacaq
İsraili İranşünas: "İran-İsrail normallaşması üçün Tehranda rejim dəyişməlidir"

Aprelin 28-də prezident Pezeşkianın rəhbərlik etdiyi 120 nəfərlik nümayəndə heyəti Azərbaycana səfər etdi və məhsuldar görüşlər keçirdi. Bundan əlavə, İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu-nun da Bakıya səfər edəcəyi barədə məlumat yayılıb.

Səfər çərçivəsində Netanyahu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşəcək. Tərəflərin İsrail və Türkiyə arasında Suriya məsələsi ilə bağlı Azərbaycanın vasitəçilik təşəbbüsünü, Bakının "İbrahim sazişləri" təşəbbüsünə qoşulması, ABŞ-la ikitərəfli və üçtərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsi məsələlərini müzakirə edəcəkləri bildirilir.

Maraqlıdır, bu iki səfərin bir-birinin ardınca baş tutması nə deməkdir? İsraili İranşünas və jurnalist Mixail Borodkin Pressklub.az-a açıqlamasında bununla bağlı fikirlərini bölüşüb. O, İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu və Məsud Pezeşkianın Bakıya səfərlərinin İran və İsrail arasında mümkün yaxınlaşma və ya gizli kanallarla hansısa danışıqlar ehtimalı kimi dəyərləndirilməsinə heç bir əsas görmür: "Əlbəttə, İsrail münasibətləri normallaşdırmaqdan məmnun olardı. Çünki bu qarşıdurmanı 1979-cu il inqilabından sonra hakimiyyətə gələn yeni Tehran rejiminin özü, heç bir əsas olmadan, tamamilə ideoloji səbəblərlə başladıb. Həmin rejim elan etdi ki, İsrail onun əsas düşmənidir və məhv edilməlidir. O vaxtdan bəri İran rejimi bu məqsədə çatmaq üçün fəaliyyət göstərir. Ona görə də normallaşma üçün Tehranda mövcud olan yanaşmanın dəyişməsi lazımdır, bu isə yalnız rejim dəyişərsə mümkündür".

Onun sözlərinə görə, Netanyahu-nun Bakıya səfəri, ilk növbədə, İsrail və Türkiyə arasında gərginliyin azaldılması üçün Azərbaycanın vasitəçiliyi ilə aparılan danışıqlar və Azərbaycanın ABŞ-ın patronajlığı altında "İbrahim sazişləri"ne mümkün qoşulması ilə bağlıdır: "Bütün bunlar İran rejimini ciddi şəkildə narahat edir. Bundan əlavə, İran mediası son vaxtlar qeyd edir ki, Türkiyə və İsrail şirkətlərindən fərqli olaraq İran şirkətləri azad edilmiş Qarabağda bərpə işlərinə buraxılmayıblar. Görünür, İran Cənubi Qafqazda Türkiyə və İsrailin təsir imkanlarının getdikcə artdığını hiss edərək, bölgədə öz maraqlarını qorumağa çalışmaq qərarına gəlib. Amma düşünürəm ki, bu, İranın xarici siyasətində ciddi dəyişikliklər baş vermədən mümkündür. Bu rejim isə dəyişməyə qadir deyil", - deyir Borodkin vurğulayıb.

lər. Çünki artıq Azərbaycanın vasitəçilik təcrübəsi var".

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadə bildirdi ki, İran Prezidenti Pezeşkianın Bakıya səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin yenidən inkişafına stimol olacaq. Bu səfərdən sonra Tehran Zəngəzurla bağlı siyasətində korreklər edə bilər: "Pezeşkianın bu səfərindən sonra bir müddət münasibətlərin normal müstəvidə davam etməsi gözlənilir. Amma İranın mühafizəkar kəsiminin Azərbaycanla siyasətində müsbət istiqamətdə dəyişiklik edəcəyi gözlənilmir. Buna baxmayaraq, iki ölkə arasında münasibətlər Məsud Pezeşkianın prezi-

dentliyi dövründə böhranlı vəziyyətə gəlməyəcək. Tehran başa düşməlidir ki, Azərbaycandan İrana qarşı hər hansı təhdid yoxdur.

İran Prezidentinin səfərindən cəmi 10 gün sonra İsrail baş nazirinin Azərbaycana səfəri Azərbaycanın bu ölkələr üçün önəminin göstəricisidir. Bakı bölgənin mərkəzi ölkəsi kimi qəbul olunur. Azərbaycanın bu cür mühüm mövqeyə sahiblənməsi dünyada nüfuzuna çox ciddi müsbət təsir göstərir. Dünyada ikinci belə bir ölkə yoxdur ki, 3-4 həftənin içində İran Prezidenti, İsrail baş naziri və Türkiyə Prezidenti ard-arda oraya səfər etsin.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Qoyun dərisi geymiş canavarlar və ya özünüifşa

Erməni kilsəsinin xristian inancı ilə heç bir əlaqəsi yoxdur

Bütün ermənilərin katolikosu II Qareginin rəhbərlik etdiyi erməni kilsəsi vaxtaşırı Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə aid olan “qədim erməni” ərazisinin itirilməsindən sızıldayı, sözügedən ərazidə xristian irsinin qorunub saxlanması məsələsini gündəmə gətirir. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, erməni kilsəsi hələ də Azərbaycanın ayrılmaz hissəsini Ermənistan dövlətinin ərazisi hesab edir, öz inanchılarının revanşist əhval-ruhiyyəsini qızışdırmaqda davam edir, düşmənçiliyi fəal şəkildə qızışdırır və bununla da Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin alovunun sönməsinə imkan vermir. Xüsusilə nəzərə alaq ki, onun tərkibində “Artsax yeparxiyası” fəaliyyət göstərir.

İsa Məsihin şagirdi tərəfindən əsası qoyulmasa da, nədənsə özünü apostol adlandıran erməni kilsəsi bu dəfə aprelin əvvəllərində Azərbaycan səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Varşavada “Qərbi Azərbaycan mədəni yaddaşımızda” adlı sərginin keçirilməsindən hiddətlənib. Belə ki, erməni kilsəsi öz bəyanatında bu sərgini “Azərbaycanın Ermənistan qarşı ərazi iddialarının növbəti təzahürü və erməni xalqının çoxəsrlik mədəni-mədəni irsini mənimləmək cəhdi” adlandırdı.

Erməni kilsəsinin bəyanatında deyilir: “Biz Azərbaycanın tarixi yenidən nəzərdən keçirmək hərəkətlərini, Ermənistan və Artsaxdakı erməni məskənlərini, mədəni və tarixi dəyərlərini Azərbaycanlı kimi təqdim etmək cəhdlərini qətiyyətlə pisləyirik”.

Eyni zamanda bəyanatda vurğulanır: “Bu cür qınaq doğuran təşəbbüslər nəinki regionda sülhün bərqərar olmasına kömək etmir, həm də xalqlar arasında dinc yanaşı yaşama mühiti yaratmaq üçün atılan bütün addımları puç edir”.

Əsrlər boyu dinlərarası və millətlərarası ədavəti qızışdırmaqdan başqa heç bir iş görməyən, erməni cəmiyyətini Azərbaycan və Türkiyə ilə ölümcül qarşıdurmaya hazırlayan bir təşkilatdan belə bir şey eşitmək olduqca qəribədir.

Qoyun paltarları geymiş canavar kimi, erməni kilsəsi də özünü qurban kimi göstərir və Azərbaycanın Ermənistan qarşı ərazi iddiaları olduğunu iddia edir. Baxmayaraq ki, müasir Ermənistan ərazisində 3500 tarix və mədəniyyət abidəsinin, 500 qəbiristanlığın və 391 məscidin olması bu ərazinin tarixi Azərbaycan torpaqları olduğunu deməyə əsas verir.

Və belə bir şeyi inkar etmək absurd və gülüncdür. Müasir Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarında yaradıldığı faktı ortadadır. Erməni plagiatçıları və saxtakarları nə qədər çalışsalar da, bu həqiqəti gizlədə bilməyəcəklər. Necə ki, erməni kilsəsi bütün tarixi boyu etnik və dini dözümsüzlük toxumu səpib, separatizmi və ekstremizmi himayə edib, amma bir nəticəyə varə bilməyib.

Azərbaycan əraziləri işğaldan tam azad edildikdən sonra erməni kilsəsi heç vaxt Bakı ilə İrəvan arasında regionda sülh və əmin-amanlığın bərqərar olması üçün dialoqu alqışlamayıb. O, müharibənin vurduğu yaraları sağaltmağa, xalqlar arasında sülh və əmin-amanlığı təbliğ etməyə çalışmadı, əksinə, Azərbaycana qarşı düşmənçilik və nifrət toxumu səpməkdə davam etdi. Və birdən o, özünü günahsız quzu kimi göstərmək qərarına gəldi.

Bu cür davranışı bir sözle xarakterizə etmək olar - ikiüzlülük. Yeri gəlmişkən, İsa Məsih ikiüzlüləri “qoyun dərisi geymiş canavar” adlandırmışdı (Matta 7:15). Bununla da erməni kilsəsi açıq şəkildə nümayiş etdirdi ki, onun xristian dini ilə heç bir əlaqəsi yoxdur.

Avropa İttifaqı (Aİ) ilə Ermənistan arasında Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasının, yəni EUMA-nın statusu ilə bağlı 2023-cü il dekabrın 8-də imzalanan razılaşma sənədinin 5-ci və 6-cı maddələrində missiyaya, onun əməkdaşlarına verilən imtiyazlardan və immunitetlərdən söz açılır.

Məlum olur ki, missiyaya aid obyektlərdən tutmuş sənədlərə kimi hər bir şey toxunulmaz hesab edilir. Ermənistanın hüquq-ühafizə və ya xüsusi xidmət orqanlarının onlara qarşı hər hansı bir hərəkəti qadağan olunur.

Bu fikirləri Milli Məclisin Xarici müdaxilələrə və hibrid təhdidlərə qarşı müvəqqəti komissiyasının sədri, deputat Ramid Namazov parlamentin “Cənubi Qafqazda sabitliyə “sülh missiyası” adlı hibrid hücum” mövzusunda ictimai müzakirədə səsləndirib.

O bildirib ki, razılaşmaya əsasən, missiyanın əməkdaşları heç bir halda həbs olunma və ya saxlanıla bilməz, Ermənistanın cinayət yurisdiksiyasından bütün hallarda toxunulmazlığa malikdirlər. Eyni zamanda onlar fəaliyyətləri ilə bağlı dedikləri və ya yazdıqları fikirlərə görə mülki və inzibati məsuliyyətdən azad olunurlar, şahid qismində ifadə vermək məcburiyyətində deyillər. Ermənistan ərazisində onlar barəsində cinayət hüquqi və intizam tədbirlərini yalnız vətəndaşı olduqları ölkənin müvafiq qurumları həyata keçirə bilər. Sənədin 11-ci maddəsində göstərilir ki, Ermənistan rəsmiləri EUMA və personalı ilə tam əməkdaşlıq etməli, onları dəstəkləməlidirlər. Aİ-nin Ermənistandakı missiyası əslində kəşfiyyat fəaliyyəti ilə məşğuldur. Adətən marionet dövlətlərdə hansısa missiyanın bu dərəcədə geniş və toxunulmaz statusu olur. Ermənistan da bu kateqoriyada olan ölkə olduğu üçün Aİ missiyası bu imkanlara malikdir.

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı hesab edir ki, Azərbaycan və Gürcüstanda nüfuzunu itirən Avropa İttifaqı geosiyasi uğursuzluqlarını Ermənistan vasitəsilə kompensasiya etmək istəyir: “Rəsmi İrəvan tərəfindən Avropa İttifaqı missiyasına, ob-

razlı şəkildə ifadə etsək, sərhədsiz imtiyazların tanınması Ermənistanın müstəqil xarici siyasət strategiyası həyata keçirməkdən uzaq olduğunu əyani sübutdur. Nikol Paşinyanın ölkə sərhədlərini üçüncü qüvvələrə açması regional istiqrara ən böyük təhdidir. Aydın ki, Avropa İttifaqı bölgənin sabitliyini sarsıtmaqla Ermənistan üzərindən Cənubi Qafqazda açıq şəkildə öz geosiyasi maraqlarını həyata keçirməyə çalışır. İrəvana Avropa Sülh Fondun-

İrəvan öz “dilini kəsən” sənədə imza atıb

Ermənistan Avropa İttifaqının sərhəddəki missiyasına “gözün üstə qaşın var” deyə bilməz; öhdəliklər özünü müstəqil dövlət hesab edən ölkə üçün əsl həqarətdir

dan əlavə maliyyə vəsaitinin ayrılması, Ermənistan hərbi attaşenin təyin olunması, missiyanın Azərbaycanla şərti sərhəddə qalma müddətinin uzadılması həmin planların icrasına hesablanmış addımlardır. Təbii ki, bu tip qərəzli mövqe iki tərəf arasında davamlı sülh perspektivlərini təhlükə altına atır. Bilindi ki, mi, monitoring adı altında fəaliyyət göstərən Avropa İttifaqı missiyası əslində kəşfiyyat məlumatları toplamaqla məşğuldur. Həmin məlumatların ölkəmizlə yanaşı, Rusiya və İran əleyhinə də istifadə edilməsi ehtimalı olduqca yüksəkdir. Görünən odur ki, Fransanın moderatorluğu ilə Azərbaycan və Gürcüstanda nüfuzunu itirən Avropa İttifaqı geosiyasi uğursuzluqlarını Ermənistan vasitəsilə kompensasiya etmək istəyir. Ermənistan rəhbərliyi də öz növbəsində bu tip planların tərkib hissəsi olmaqla sülh və qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq niyyətində olmadığını nümayiş etdirir. Onların əsas məqsədi Azərbaycana qarşı qüvvələr balansını qoruyub saxlamaq və məntiqsiz ambisiyaları ilə dünya ictimaiyyətini manipulyasiya etməkdir. Bu yanaşma Ermənistanı daha da təcrid vəziyyətinə salır və bölgədə gərginliyin artmasına səbəb olur. Nəticə etibarilə, real və ədalətli sülhün bərqərar olunması üçün bu cür destruktiv siyasətə son qoyulmalıdır”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov bu missiyanın casusluq fəaliyyətini ifşa etdi: “Av-

ropa İttifaqının mülki adlanan, amma əslində artıq uzun müddətdir ki, hərbişdirilmiş struktur kimi fəaliyyət göstərən missiyasına bu şəkildə geniş səlahiyyətlər verilməsi hər nə qədər anlaşılmaz olsa da, digər tərəfdən də gözənlən idi. Çünki bu missiyanın əsas funksiyası özündə kəşfiyyat və casusluq fəaliyyətini ehtiva edir. Ermənistanın missiyaya və onun əməkdaşlarına bu cür imtiyaz və immunitet verilməsi üçün məcbur edilməsi də onların casusluq fəaliyyətini rahat şəkildə həyata keçirmək üçün əlavə imkanlar əldə etməsinə hesablanıb. Başqa sözlə desək, Aİ missiyası üçün bu şəkildə imtiyazların verilməsi Ermənistan hakimiyyətinin Avropa institutlarından asılılığının göstəricisidir.

Missiyanın əməkdaşlarının heç bir halda həbs olunma və ya saxlanıla bilinməməsi, onların Ermənistanın cinayət yurisdiksiyasından bütün hallarda toxunulmazlığa malik olmaları missiya adı altında fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı ölkələrin xüsusi kəşfiyyat qurumlarının Ermənistan qanunlarına belə məhəl qoymadan istədikləri fəaliyyəti rahat şəkildə icra edə bilməsinə imkan verir. Ermənistanın hüquq-mühafizə və ya xüsusi xidmət orqanlarının onlara qarşı hər hansı bir hərəkəti də faktiki olaraq qadağan olunur.

Digər tərəfdən isə Ermənistan ərazisindən istifadə edərək sərhəd ölkələri haqqında kəşfiyyat məlumatları toplayan missiya əməkdaşları bu şəkildə toxunulmazlıq əldə edərək üçüncü ölkələrdən

Ermənistan edile biləcək təzyiqlərdən də sığortalı olmuş olurlar. Çünki hər hansı bir ölkə bu cür qeyri-qanuni fəaliyyətə görə Ermənistan təzyiq göstərəcəyi və bu cür fəaliyyətə son verməyi tələb edəcəyi halda, Ermənistanın missiya əməkdaşlarına hər hansı formada təsir göstərmək imkanları olmayacaq.

Bu şəkildə imtiyazlar missiyaya tək sərhəd istiqamətində deyil, Rusiyanın hərbi bazaları istiqamətində rahat şəkildə məlumat toplamağa da imkan verir. Təsədüfi deyil ki, artıq keçən ilin əvvəlindən etibarən, yəni 2023-cü il dekabrında razılaşma sənədinin imzalanmasından sonra biz missiya üzvlərinin tək şərti sərhəd istiqamətində deyil, digər ərazilərdə, İran sərhədində, o cümlədən də Gümrü istiqamətində müşahidələr həyata keçirdiyinə şahidlik etdik.

Müvafiq razılaşma tək missiya üzvlərinə toxunulmazlıq hüququ vermir, həm də Ermənistan qarşısında konkret öhdəliklər qoyur. Sənədin 11-ci maddəsində göstərilən kimi, Ermənistan rəsmiləri missiya personalı ilə tam əməkdaşlıq etməli, onları dəstəkləməlidirlər. Yəni, belə demək mümkündürsə, Ermənistanın rəsmi şəxsləri missiyadan veriləcək tapşırıqların icrasını da təmin etməlidirlər. Bütün bu sadalananları nəzərə alaraq deyə bilərik ki, imzalanmış razılaşma sənədi və orada nəzərdə tutulan öhdəliklər özünü müstəqil dövlət hesab edən bir ölkə üçün sözün əsl mənasında həqarətdir”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

İran Prezidenti Məsud Pezeşkianın Azərbaycana səfərində maraqla gözlənilən məsələlərdən biri də Tehranın Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı mövqeyi idi.

Qeyd edək ki, İran Prezidenti səfərdən əvvəl AzTV-yə müsahibəsində Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı düşüncələrini belə ifadə edib: "İran öz ərazisindən Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvana yol verir və bununla bağlı işlər görülüb, razılaşma var. İran tərəfi düşünür ki, Ermənistanın Azərbaycana yol verməsi onun beynəlxalq hüquqlarını, ərazi bütövlüyünü pozursa, problem yoxdur".

Onu da vurğulayaq ki, Bakıda Azərbaycan Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə İranın Yol və Şəhərsalma Nazirliyi arasında 2025-2026-cı illər üçün nəqliyyat sahəsində hərtərəfli əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumu imzalanıb. İlham Əliyev prezidentlərin mətbuatı birgə bəyanatında nəqliyyat dəhlizləri haqda danışıb. "Biz bu gün təbii olaraq üçtərəfli əməkdaşlıq layihələrini geniş müzakirə etdik. Onların arasında təbii olaraq Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi xüsusi yer tutur. Bu layihə bu layihədə iştirak edən bütün ölkələrə çox böyük səmərə gətirəcək, böyük fayda verəcək. Azərbaycan öz ərazisində bu nəqliyyat dəhlizinin fəaliyyəti üçün bütün lazımi infrastruktur layihələrini həyata keçirib. Hazırda biz, sadəcə olaraq, artacaq yükləri nəzərə alaraq öz nəqliyyat imkanlarımızı və infrastrukturumuzu genişləndiririk. İstər dəniz limanı olsun, demir yolu olsun, avtomobil nəqliyyatı olsun - bütün bu istiqamətlər üzrə gözlənilən böyük yük həcmələrini qəbul etmək və ötürmək üçün biz böyük sərmayə qoyuluşu layihələrinə başlamışıq", - deyərək dövlət başçısı bildirib. Pezeşkian da öz növbəsində nəqliyyat və kommunikasiyalar sahəsində əməkdaşlıq haqda bunları deyib: "İran və Azərbaycan Şimal-Cənub və Şərq-Qərb dəhlizlərini daha da inkişaf etdirə bilər. Dəhlizlər çərçivəsində əlaqə yollarımızı bir-birinə birləşdirə, maliyyə əlaqələrində və ticarətdə müəyyən dəyişikliklər apara bilərik".

"Araz dəhlizi layihəsi böyük diqqət cəlb edir, həm bölgəmizdə, həm dünyada. Bu layihə ilə bağlı müxtəlif fərziyyələr, müxtəlif şayiələr gəzir. Əslində buna heç bir əsas yoxdur. Çünki

Pezeşkianın səfərində "Zəngəzur sirri"

İran Araz dəhlizi ilə kifayətlənəcək, yoxsa...; Elxan Şahinoğlu: "Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın ərazi bütövlüyünü pozmur və İrana da problem yaratmır"

bu, sadəcə olaraq, yeni bir nəqliyyat, bağlantı layihəsidir". Prezident İlham Əliyev bu fikirləri Azərbaycan-İran biznes forumunda söyləyib. Dövlət başçısı deyib ki, bu, Azərbaycanı, onun əsas hissəsini Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə İran üzərindən birləşdirən layihədir. Burada eyni zamanda böyük tranzit imkanları yaranacaq.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bu səfər məhsuldar olub. Zəngəzur dəhlizi məsələsinə gəlincə, bu, İran üçün təhlükə deyil: "Ermənistanın ərazisində 40 kilometrədən artıq bir hissədə dəmiryol və avtomobil yolunun olması və Azərbaycan yüklərinin, nəqliyyat vasitələrinin və sərnişinlərinin həmin yollardan maneəsiz keçməsi niyə İranın təhlükəsizliyinə xələf gətirməlidir ki? Biz axı nəqliyyat yollarının keçəcəyi zolaq-dəhliz üzərində ekstraterritorial yurisdiksiya istəmirik. Biz, sadəcə, bu yollardan Azərbaycan yüklərinin, nəqliyyat vasitələrinin və sərnişinlərin təhlükəsiz, sərhəd və gömrük yoxlaması olmadan keçməsinə şəraitin yaradılmasını istəyirik". S.Məmmədov qeyd etdi ki, Ermənistanda müxtəlif siyasi qüvvələri narahat edən odur ki, bu dəhlizin açılması **Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşmasına və Cənub Qafqazda davamlı sülhün yaranmasına ciddi töhfə verəcək:** "Azərbaycanın Naxçıvanla quru nəqliyyat bağlantısının İran ərazisindən keçirilməklə təmin olunması da Azərbaycan üçün əlverişlidir. Sadəcə, yol çüzi olaraq uzanacaq. Amma burada bir məsələ qalır. İran bu yollardan Azərbaycan yüklərini, nəqliyyat vasitələrini və sərnişinləri yoxlamadan (sərhəd və gömrük nəzarəti olmadan) buraxmağa razı olacaqmı? Əgər biz bununla bağlı İranla razılaşsaq, o zaman hər

şey qaydasında olacaq. İran özü də bu yoldan istifadə etməklə yüklərini Avropa istiqamətində göndərə biləcək. Bu, baş verərsə, Ermənistan özü-özünü blokadaya almış olacaq. Ermənistanın rəsmi hakimiyyətinin uzağı görməyən siyasəti onsuz da bu ölkənin izolyasiyasına gətirib. Sonra özləri peşman olacaqlar. Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin bərpa olunması da vacib bir məsələdir".

STM-in icraçı direktoru qeyd etdi ki, bu, hər 3 dövlətin maraqlarına uyğundur. Yüklərin Rusiyadan su yolu ilə daşınması o qədər də sərfəli deyil: "Çünki yüklər limana qədər və limandan sonra yenidən boşaldılıb yüklənməlidir ki, bu da logistik xərcləri artırır. Demir yolu isə yükləri bir nöqtədən digərinə birbaşa çatdırır. Bu, Azərbaycan üçün də sərfəlidir, həm İran-Azərbaycan idxal-ixrac yüklərinin, həm də Azərbaycanın tranzit yüklərinin daşınması baxımından. Pezeşkianın Azərbaycana səfəri, bir sıra mühüm sənədlərin imzalanması ümidləri artırır. Ümid edək ki, İran-Azərbaycan münasibətlərində hərtərəfli müsbət dəyişikliklər baş verəcək. Nəhayət, İranda anlaşılacaq ki, heç kəs Azərbaycan ərazisindən İrana qarşı nə hərbi, nə siyasi, nə iqtisadi nə də ideoloji baxımdan pladsdarm ola bilməz. Bizimlə dostluq daha sərfəli və daha təhlükəsizdir. Həmçinin Azərbaycanın digər dövlətlərlə strateji əməkdaşlığı İranın təhlükəsizliyinə təhdid deyil".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Pezeşkianın Azərbaycana səfərinə iki yanaşma var: "Birinci yanaşma odur ki, Pezeşkian azərbaycanlı olaraq iki ölkə arasındakı əlaqələri inkişaf etdirməkdə maraqlıdır və bu istiqamətdə ciddi irəliləyiş qeydə alınacaq. İkinci yanaşmaya görə isə Pezeşkian xoş niyyətli olsa da, İrandakı mühafizəkar qüv-

vələr iki ölkə arasındakı münasibətlərin inkişafına əngəl olacaq, Azərbaycana qarşı təxribatlarından vaz keçməyəcəklər. Bunlardan hansının üstün gələcəyini zaman göstərəcək. İranda Azərbaycanla bağlı siyasəti müəyyənləşdirən fərqli güclər var və həmin güclərin baxışları Pezeşkianın baxışlarından fərqlənir. Bu reallıq dəyişməyincə, İran-Azərbaycan münasibətlərində müsbət sıçrayış gözləmək çətindir".

Analitikin sözlərinə görə, buna baxmayaraq, İran Prezidentinin Azərbaycanla əməkdaşlığı genişləndirməyə çalışacağını söyləmək olar: "Araz çayı üzərindən körpünün tikintisi bitmək üzrədir. Araz dəhlizi həm Azərbaycan, həm də İran üçün əhəmiyyətlidir. Bu dəhliz Çindən başlanan Orta dəhlizin tərkib hissəsi olacaq. Bu, Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizindən imtinası anlamına gəlmir. Ancaq Ermənistan hökuməti bu dəhlizin reallaşmasını ləngidir. Buna görə də rəsmi Bakı alternativ marşrutlara üstünlük verəcək. Bakı-Tiflis-Qars demir yolu ilə yük daşımaları artıb. Araz dəhlizi hazır olandan sonra bu dəhlizdən də yükdaşımlar həyata keçiriləcək. Məsud Pezeşkian digər İran rəsmilərindən, o cümlədən özündən əvvəlki prezident İbrahim Rəisidən fərqli olaraq, heç zaman Zəngəzur dəhlizinin əleyhinə açıqlama verməyib. O, sadəcə, Azər-

"Ona görə Azərbaycan dilində şeir dedi ki..."

Bakıda səfərdə olan İran Prezidenti Məsud Pezeşkian Güney Azərbaycanın görkəmli şairi Məhəmməd Hüseyn Şəhriyarın "Heydər babaya salam" şeirindən bir neçə bənd səsləndirib.

Məsud Pezeşkian həmin şeiri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə Bakıda keçirilən Azərbaycan-İran biznes forumunda söyləyib. İran Prezidentinin bu jesti salona toplaşan forum iştirakçılarının alqışı ilə qarşılanıb.

Pezeşkianın Azərbaycan dilində şeir söyləməsi sosial şəbəkələrdə geniş müzakirələrə səbəb olub.

Modern.az-a açıqlamasında **politoloq Elxan Şahinoğlu** bildirib ki, İran Prezidenti Bakıda da Şəhriyarın şeirini deməklə, çox güman Azərbaycan cəmiyyətinin könlünü almaq istəyir: "Pezeşkian danışıqlarda fars dilində çıxış edib, dövlət dili olduğu üçün bunu anlayışla qarşılamalıyıq. Azərbaycan dilində danışsaydı, həm mühafizəkarlar ona qarşı təzyiq edərdi, həm də yanındakı qeyri-azərbaycanlı nazirlər tərəfindən doğru başa düşülməzdi. Amma həm eyvanda İlham Əliyevlə bir neçə dəqiqə Azərbaycan dilində danışmaqla və sonra toplantıda Şəhriyarın şeirindən bir bənd söyləməklə yaqın demək istədi ki, o da Azərbaycan dilinə, Azərbaycanla əməkdaşlığa önəm verir".

Siyasi şərhçi vurğulayıb ki, Pezeşkian İranda qərar vermək səlahiyyətinə malik deyil: "Pezeşkian da təbii ki, Azərbaycanda müəyyən müsbət baxış var. Problem ondadır ki, Pezeşkian İranda qərar vermə səlahiyyətinə malik deyil. İranda başqa mərkəzlər var. Əsas odur ki, həmin mərkəzlər də Pezeşkian kimi Azərbaycanla münasibətlərə önəm versinlər. Əks halda, iki dövlət arasında münasibətləri inkişaf etdirmək asan olmayacaq".

baycan Dövlət Televiziyası-na müsahibəsində Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı deyib ki, İran tərəfi düşünür ki, Ermənistanın Azərbaycana yol verməsi onun beynəlxalq hüquqlarını, ərazi bütövlüyünü pozursa, problem yoxdur. Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın ərazi bütövlüyünü pozmur və İrana da problem yaratmır. Bu, sadəcə, hamının, o cümlədən Ermənistanın da faydalana biləcəyi nəqliyyat yoludur. Bunu İrandakı mərkəzlərin də nəhayət ki, anlamaları lazımdır".

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Şərurlu İsfəndiyarın adı yeni qalmaqalda

Regional Sosial Təşəbbüslərə Dəstək İctimai Birliyinin sədri, ekspert Emil Maqalov deyib ki, Saray qəsəbəsində “Jasmin Park”da ev alıb:

“Evin kreditini 3 aydan az gecikdirmişəm. Çox vaxt 2-3 ayın kreditini birlikdə ödəmişəm, özü də nağd, əldən-ələ. Onda bir söz deyən olmurdu. Yenə həmişəki kimi, həmin 3 ayın pulunu ödəmək üçün “Şəhur MTK” ya gələndə dedilər, müqavilədə göstərilib ki, 2 ay gecikmə olduqda ev digər şəxsə satılır. Bəs bunu 3 ildir niyə demirdilər? İndi də mənə bildirirlər ki, “müqavilədə yazılana baxma, 3-6 ayı birlikdə ödəyə bilərsiniz” deyən işçilər qovulublar”. (Bakupost.az).

Qarşılaşdığı problemi həll etmək üçün Şərurlu İsfəndiyarla görüşmək istəyən E.Maqalov onun kobud rəftarı ilə üzleşib: “İddia edirlər ki, sən evi alanda 2022-ci ildə 1 kv.m-in qiyməti 650 manat idi, indi 1250 manatdır. Evə ödədiyim məbləği, yəni 1 kv.m-ə 650 manatı qaytarmaq şərti ilə evi əlimdən alır və ya 44000 cərimə yazırlar. Çox çək-çevirdən sonra cəriməmi 20000 manata saldı. Halbuki evin ümumi dəyəri 47700 manatdır. İndi 6 min manata görə ya evi qaytarmalıyam, ya da 20 min manat cərimə verməliyəm. Özü ilə şəxsən görüşdüm. Danışmağa belə imkan vermədi. Kobud şəkildə, “xoşun gəlmir evi 2022-ci ilin qiyməti ilə qaytar” dedi”.

Tahir Kərimli: “Bu, kişiliyə yaraşan deyil”

Vəhdət Partiyasının sədri Tahir Kərimli sosial şəbəkələrdə yeniyetmələrin özlərinə qadın salonlarında süni saqqal, bığ çəkilmələri, dodaq dolğusu etmələri barədə yayılan görüntülərlə bağlı çağırış edib.

T.Kərimli Pravda.az-a açıqlamasında deyib ki, 1990-cı ildə ilk dəfə deputat seçilən zaman Milli Məclisdə ilk çıxışı mənəviyyətlə, əxlaqla bağlı olub: “Dünyada qadının ən böyük yaraşığı həya, kişilərin isə vüqarı, mərdənəliyidir. Vəziyyət elə gətirib ki, biz dəfələrlə mənəviyyətimizin ağırlarından danışmışıq. İndiki halda cavan oğlanların dodaq dolğusu etmələri, süni saqqal qoymaları, bığ çəkilmələri, qadın salonlarında hədsiz dərəcədə vaxt keçirmələri mənə xeyli narahatlıq yaradır. Süni surətdə sir-sifətini dəyişib, özünü qadına oxşatmaq kişiliyə yaraşan şey deyil. Milli Məclisdə dəfələrlə məsələ qaldırdım ki, hətta kişi müəllimlərin maaşını artırmaqla onları pensiyaya çıxarmamaq, məktəbdə saxlamaq lazımdır. Çünki uşaqlarımıza ancaq qadınlar dərs deyir. Övladlarımız qadın müəllimlərdən nə öyrənə biləcəklər? Axı heç də bütün qadın müəllimlər öz tələbələrini kişi kimi yetişdirmirlər. Onları yamsılayan uşaqlar yetişdirirlər. Toyda cavan oğlanlar qız kimi əyilib-büzülür, əyri-üyrü fars rəqsi oynayırlar. Bu məsələlər ailənin içindən başlayır. Valideynlər buna necə imkan verirlər?” Səbiq deputat deyib ki, Cənubi Koreyada hökumət qarşısında məsələ qaldırırlar ki, türk serialları qadağan olunsun: “Bizdə isə türk serialları da, digərləri də təbliğ olunur. Heç də hamısı mənəvi cəhətdən saf deyil”.

Qubanın keçmiş icra başçısı Ziyəddin Əliyevin adı bu günlərdə yenidən diqqət mərkəzindədir. Səbiq icra başçısı Avstriyanın paytaxtı Vyanada “Beleza Design & Concept GmbH” adlı mebel mağazasını qeydiyyatdan keçirib. Axar.az-a istinadən xəbər verir ki, bu barədə araşdırmaçı jurnalist Cavanşir Həsənlı paylaşım edib.

Birliyində idarə reisi, 2001-2002-ci illərdə “Bakı Yoltikintiservis” ATSC-nin Material təchizatı sahəsinin reisi, 2002-2008-ci illərdə “Bakı Yol Tikinti-1” ATSC-nin direktoru, 2009-2010-cu illərdə Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin “Azəryolservis” ASC-nin “77 sayılı Yol İstismarı” MMC-də baş mühəndis, 2010-2013-cü illərdə “Mühəndis Yol Təmir-Tikinti” MMC-də baş mühəndis, 2013-2015-ci

araşdırmaları əsasında üzə çıxarılan faktlar ilkin araşdırma üçün əsas ola bilər. Cinayət Prosesual Məcəlləsinə (CPM, maddə 207 və 208) görə, cinayət işi başlanması üçün kifayət qədər əsaslar olduqda, hüquq-mühafizə orqanları araşdırma aparmalı və toplanan materiallara əsasən istintaqa başlamalıdır.

Natiq Ələsgərov deyib ki, Cinayət Məcəlləsinə əsa-

sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olubsa, bu halda CM-in 192-ci maddəsi - qanunsuz sahibkarlıqla məsuliyyətə cəlb oluna bilər;

Əgər vəzifədə olan şəxsin xarici ölkələrdə (Avstriya, Ukrayna və s.) qeydiyyatdan keçmiş şirkətlərin gəlirləri bəyan edilməyibsə və ya vergi öhdəlikləri gizlədilibsə, bu halda CM-in 213-cü maddəsi - vergidən yayınma ilə məsuliyyətə cəlb oluna bilər;

Səbiq icra başçısının biznesi başına bəla olacaq

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri: “İstinad olunan faktlar korrupsiya, qanunsuz sahibkarlıq və ya gəlir mənbələrinin gizlədilməsi kimi hüquqi pozuntulara dəlalat edir”

Şirkətin 33 faiz payı onun oğlu Nicat Əlibəylinin, 33 faizi yaxın adamı Ramin Şükürünün, 34 faizi isə türk əsilli Avstriya vətəndaşının adına rəsmiləşdirilib. Şirkət Gumpendorfer küçəsi 128 ünvanında fəaliyyət göstərir. Ziyəddin Əliyevin daha əvvəl - 2016-cı ildə Avstriyada qeydiyyatdan keçirdiyi “S.M.A.N Business Solutions GmbH” şirkətinin 2023-cü ilə olan hesabatı görə 6,5 milyon avro aktivə malik olduğu da qeyd edilir. Həmin şirkətin Çexiyada qeydiyyatda olan “Az Servis - NR s.r.o” şirkəti üzərindən yaradıldığı bildirilib. Ziyəddin Əliyevin biznes dairəsi bununla da bitmir. O, eyni zamanda Ukraynada asfalt zavodu və bir neçə şirkətin benefisiarı kimi qeyd olunur. Lvov vilayətindəki “Alov Tov” MMC üçün İtaliya, Türkiyə, Almaniya, Çin və digər ölkələrdən inşaət materiallarını idxal etdiyinə dair gömrük məlumatları mövcuddur. Bu idxalın bir hissəsinin onun icra başçısı olduğu illərdə gerçəkləşdirildiyi göstərilir.

Ziyəddin Əliyev 27 iyun 1963-cü ildə Ermənistanın Krasnoselsk rayonunun Ardanış kəndində anadan olub. Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunu bitirib. İxtisasca inşaat mühəndisidir.

Əmək fəaliyyətinə 1980-ci ildə “Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Texnikası” Layihə Kontorunda başlayıb. 1981-1983-cü illərdə hərbi xidmətdə olub. 1984-1993-cü illərdə “Bakı Mühəndis Tikinti” Trestində mühəndis, böyük mühəndis, müdür, 1993-1998-ci illərdə “İnşa” Elm-İstehsalat Mərkəzinin direktoru, 1999-2001-ci illərdə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin Mənzil Kommunal Departamentinin “Yoltəmirtikinti”

Ziyəddin Əliyev

illərdə “Azəryolservis” ASC-nin “81 sayılı Yol İstismarı” MMC-nin reisi, 2015-2017-ci illərdə “Azəraytoyol” ASC-nin “Bakı 2 №-li Yol İstismarı” MMC-nin direktoru vəzifələrində çalışıb.

Ziyəddin Əliyev 2017-ci ilin dekabrından Qubanın icra başçısı vəzifəsində çalışıb. 2023-cü ilin iyununda işdən azad edilib.

Bəs bu kimi faktların açıqlanması cinayət işinin başlanmasına kifayət edirmi? Belə əməllər Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin hansı maddələri ilə tövsiyə olunmalıdır?

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”a deyib ki, istinad olunan faktlar korrupsiya, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, qanunsuz sahibkarlıq və ya gəlir mənbələrinin gizlədilməsi kimi hüquqi pozuntulara dəlalat edir: “Bu faktlar cinayət işinin başlanması üçün kifayət edirmi sualına gəlincə, bəli, me-diada yayılan və jurnalist

sən qeyd olunan əməllər bir neçə maddəyə tövsif oluna bilər: “Ortada olan məlumatlar aşağıdakı cinayət əməllərinə uyğun gələ bilər:

Əgər şəxs vəzifədə olduğu dövrə şəxsi və ya üçüncü şəxslərin maraqları üçün öz səlahiyyətlərini aşaraq qərarlar qəbul edib, bu halda CM-in 308-ci maddəsi - vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ilə məsuliyyətə cəlb oluna bilər;

Vəzifəli şəxs kimi öz səlahiyyət dairəsindən kənar hərəkətlərə yol verib və nəticədə zərər doğubsa, bu halda CM-in 309-cu maddəsi vəzifə səlahiyyətlərini aşma ilə məsuliyyət mümkündür;

Vəzifəli şəxs dövlət vəsaitləri və ya dövlət sifarişləri vasitəsilə şəxsi biznes maraqlarına yönəlmiş əməliyyatlar həyata keçirilibsə, bu halda CM-in 179-cu maddəsi - mənimləmə və ya israf etmə ilə məsuliyyət mümkündür;

Əgər vəzifədə olduğu müddətdə gəlirlər bəyan edilmədən və ya qeydiyyatsız

Əgər bu əməllər nəticəsində dövlət büdcəsinə, ictimai maraqlara və ya digər şəxslərə ciddi ziyan dəyibsə, bu halda CM-in 308.2-ci maddəsi - ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ilə daha ağır cəza tətbiq oluna bilər”.

Natiq Ələsgərov “Ziyəddin Əliyevi hansı cəza gözləyir?” sualına belə cavab verib: “Əgər yuxarıda qeyd olunan maddələr üzrə cinayət işi başlansa və günahı sübut olunarsa, vergidən yayınma və ya qanunsuz sahibkarlıqla bağlı cərimə oluna bilər. Bu kimi hallar üzrə CM 308.2, 179.3 və 192.2 maddələri ilə 2 ildən 10 ilədək azadlıqdan məhrum etmə cəzası verilir. Məhkəmədə sübut olunarsa ki, şəxs əmlakları cinayət yolu ilə əldə edib, bu halda həmin əmlaklar müsadirə oluna bilər. Eyni zamanda belə cəza verilsə, müəyyən müddətə vəzifə tutma hüququndan məhrum olunması da qaçılmazdır”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Qlobal Bilik İndeksinin (Global Knowledge Index - GKI) 2024-cü il nəticələri açıqlanıb. Təhsil, elm, texnologiya, innovasiya və infrastruktur kimi sahələri qiymətləndirən bu indeks ölkələrin bilik iqtisadiyyatını necə inkişaf etdirdiyini göstərir. Təəssüf ki, Azərbaycan bu reytingdə 141 ölkə arasında 100-cü yerdə qərarlaşıb. Üstəlik, qonşu ölkələr - Gürcüstan 53-cü, Ermənistan isə 64-cü yerdədir. Fərq nəinki böyükdür, həm də düşündürücüdür. Bütün göstəricilər üzrə qonşu və keçmiş sovet ölkələrinin hamısından gerilik müşahidə olunur. Çox ciddi problemlərlə üzləşmə təhlükəsi gözlənilir. Ölkə bilik iqtisadiyyatını inkişaf etdirməkdə çətinliklərlə üzləşir.

Reytingə liderlik edən ilk onluq - İsveç (68.2), Finlandiya (67.99), İsveçrə (67.91), Danimarka (66.84), Niderland (66.84), Lüksemburq (66.48), Amerika Birləşmiş Ştatları (66.24), Böyük Britaniya (65.82), Norveç (65.77) Avstriyadır (64.99). Maraqlıdır ki, bu ölkələrin heç biri müsəlman dövləti deyil. Halbuki reytingin sonuncu sıralarında yer alan ölkələrin böyük əksəriyyəti ya müsəlman ölkələridir, ya da əhalisinin çoxunu müsəlmanlar təşkil edir. Müsəlman dünyasının bu indeksdəki zəif mövqeyi tək-cə statistik göstərici deyil - bu, həm də uzun illər ərzində elmə, təhsilə və innovasiyaya önəm verilməməsinin nəticəsidir.

Azərbaycanın vəziyyətinə gəlincə, ölkə 42.40 bal toplayaraq "təhlükəli zona"ya yaxınlaşıb. Təhsildə, texnologiyada müəyyən irəliləyişlər müşahidə olunsa da, elm, tədqiqat və innovasiya sahəsində vəziyyət olduqca zəifdir. Ölkə orta səviyyədə göstəricilərə malikdir, innovasiya və tədqiqat sahələrinə daha çox diqqət yetirilməlidir.

Türkiyə də bu il 59-cu yerdə qərarlaşaraq 49.20 bal toplayıb. Bir zamanlar islam dünyasında elm və təhsil göstəricilərinə görə lider olan Türkiyənin belə

Qlobal bilik indeksində Azərbaycanın 100-cü yeri

Bilik dövründə biliksiz qalmaq təhlükəsi...

geriləməsi vəziyyətin ümumən nə qədər ciddi olduğunu göstərir.

Azərbaycan üçün isə nəticələr həm xəbərdarlıqdır, həm də çağırış. Elm və təhsil sahəsində real islahatlar aparılmadan, tədqiqat və innovasiya dəstəklənmədən ölkənin "rəqəmsal əsrə" ayaq uydurması mümkün olmayacaq.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, ölkəmizin 100-cü yerdə qərarlaşması və 42.40 balla "təhlükəli zona"ya yaxınlaşması, ölkənin bilik əsaslı cəmiyyət quruculuğunda ciddi çətinliklərlə üzləşdiyini açıq şəkildə göstərir: "İndeks

və Scopus bazalarına daxil olan məqalələrin sayına görə Azərbaycan hələ də Qafqaz regionunun ən zəif ölkələrindən biridir. Müqayisə üçün qeyd edək ki, Ermənistan və Gürcüstan 2020-2023-cü illər arasında elmi nəticələrin beynəlxalq döviyyəyə çıxarılması ba-

ğını göstərir. Rəqəmsal texnologiyalardan istifadə, süni intellekt və data analitikası kimi yeni sahələrin təhsil sistemində inteqrasiyası çox zəifdir, bu isə həm universitetlərin proqramlarında, həm müəllim hazırlığında, həm də dövlət strategiyalarında görünür".

fəal iştirak edərək həm maliyyə, həm də bilik dəstəyi əldə edir".

K.Əsədovun fikrincə, bu vəziyyətdən çıxmaq üçün isə yalnız formal islahatlar yetərli deyil, sistemli və çoxpilləli transformasiya tələb olunur: "Əvvəla, elmi-tədqiqat institutları ilə universitetlərin fəaliyyətində koordinasiya gücləndirilməli, layihə əsaslı maliyyələşmə modeli tətbiq olunmalı, gənclər üçün tədqiqat fondları və inkubasiya mərkəzləri yaradılmalıdır. Bunun üçün ilk növbədə dövlət büdcəsindən elmi-tədqiqatlara ayrılan vəsait 3-5 qat artırılmalıdır.

Ali təhsil sistemi təməlindən yenilənməlidir: yalnız diplom verən deyil, bilik və bacarıq yaradan, tədqiqat aparan, innovasiya inkişaf etdirən struktura çevrilməlidir. Təhsil proqramlarında interdisiplinar yanaşma tətbiq olunmalı, tələbələrin praktiki bacarıq və layihə əsaslı öyrənməsi sistemə salınmalıdır.

Rəqəmsal transformasiya sürətlənməlidir. Universitetlər və tədqiqat mərkəzləri bulud texnologiyalarından, süni intellektdən, böyük verilənlər bazasından istifadə etməli, yeni texnoloji platformalar yaradılmalıdır. Bu proses yalnız texniki vasitələrlə deyil, idarəetmə fəlsəfəsi ilə də dəstəklənməlidir. Məsələn, universitet rəhbərlikləri akademik nailiyyətə və elmi nəticəyə görə qiymətləndirilməlidir.

Beynəlxalq əməkdaşlıq strategiyası köklü şəkildə yenilənməlidir. Avropa və Asiyanın qabaqcıl universitetləri ilə birgə doktorantura və magistratura proqramları, ortaq laboratoriyalar, postdok proqramları qurulmalı, Azərbaycan elminin xaricdə tanınması üçün dövlət dəstəyi sistemli hala gətirilməlidir".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

strukturunu, yeni onun alt indikatorları - təhsil, tədqiqat, innovasiya, informasiya texnologiyaları, iqtisadi fəaliyyət, sosial kontekst və institusional çərçivə üzrə ölçülməsi bizə bu geriləmənin səbəblərini sistemli şəkildə təhlil etməyə imkan verir.

Ən başlıca səbəb bilik istehsalının zəifliyidir. Azərbaycan universitetləri və elmi tədqiqat institutları istər elmi məqalə sayı, istərsə də yüksək impakt-faktorlu jurnallarda dərc olunan elmi işlərin sayı baxımından beynəlxalq miqyasda son dərəcə zəif mövqedədir. Məsələn, Web of Science

xımından Azərbaycandan daha yüksək temp nümayiş etdiriblər. Bu isə bilik cəmiyyətinin əsas sütunlarından olan "elmi istehsal"da struktur zəifliyə işarədir.

Digər tərəfdən, təhsil sistemi - xüsusən ali və peşə təhsili - əmək bazarının tələblərinə adekvat şəkildə yenilənmir. Əgər GKI-nin "təhsil və təlim" bölməsində ölkə nisbətən orta nəticə göstərsə də, "tədqiqat, inkişaf və innovasiya" sahəsində çox zəif nəticə göstərməsi, yalnız bilik ötürülməsi ilə məşğul olduğumuzu, lakin bu bilikdən iqtisadi və texnoloji üstünlük yaratmaq bacarığımızın olmadı-

Digər bir səbəb də beynəlxalq əməkdaşlığın zəifliyidir. Təəssüf ki, Azərbaycan universitetləri və elmi mərkəzləri hələ də geniş beynəlxalq şəbəkəyə inteqrasiya oluna bilməyib. İkili diplom proqramları, birgə tədqiqat layihələri, beynəlxalq laboratoriyalar, elmi mübadilə mexanizmləri çox zəifdir və əsasən formalıdır. Gürcüstan və Ermənistan isə Avropa İttifaqının "Horizon Europe", "Erasmus+" kimi proqramlarında daha

Bəzi ixtisaslarda kadr qıtlığı yarana bilər

Ali məktəblərə hazırlanan abituriyentlərin çoxu dövlət universitetlərində qəbul olmuş ixtisaslara müraciət edirlər. Ən çox seçilən ixtisaslara hüquq, müəllimlik, mühəndisliyin bəzi sahələri, ali məktəblərə isə Bakı Dövlət Universiteti, İqtisad Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti kimi təhsil ocaqları daxildir. Bu cür yanaşmalar özəl universitetlərə olan inamı azaldır, üstəlik, bəzi sahələrdə kadr çatışmazlığı probleminə səbəb olur.

Təhsil məsələləri üzrə ekspert Elçin Murad bu mövzu ilə bağlı fikirlərini

Modern.az saytı ilə bölüşüb.

Ekspert bildirib ki, abituriyentlərin çoxunda hələ də yeni ixtisaslara və özəl universitetlərə inam azdır. Hətta müəllimlik sahəsində yaranan şərtlər də bu sahəyə marağı azaldıb. Diplomun tanınmaması, ixtisasa tələbatın azlığı əsas problemlərdəndir. Hazırda bəzi ixtisaslar var ki, onlarda kadr çatışmazlığı problemi daha çoxdur. O söyləyib ki, müəllimliyin informatika üzrə sahəsin-

də bacarıqlı kadrlar çox azdır. "Həmin ixtisası bitirənlər də sonradan riyaziyyat fənni üzrə dərs dedikləri üçün informatika hələ kölgədə qalıb. Digər sahələrdən biznesin idarə edilməsi sahəsi çox ləng inkişaf edir. Tələbələr bu sahəni praktik və dərinlən mənimsəyə bilmirlər. Elə ixtisaslar var ki, abituriyentlər həmin peşələri seçmək istəmirlər. Bura əsasən 1-ci qrup üzrə cihaz mühəndisliyi, elektrik mühəndisliyi kimi sahələr aiddir. Burada

oxuyan tələbələrin çoxu bəlin az olma səbəbi ilə bu ixtisas üzrə təhsil alır".

Elçin Murad vurğulayıb ki, texnologiyanın inkişafı bir sıra sahələrdə savadlı kadrların çoxalmasına ehtiyacı artırır. Bunlara yaşıl texnologiya sahəsi üzrə mühəndislik, hotel idarəçiliyi, aşpaz və qonaqpərvərlik mütəxəssisləri, baytar həkimləri, İKT müəllimliyi, torpaq və su ehtiyatları üzrə mütəxəssislər və bağça müəllimləri aid edilir.

Türkiyə səfiri coğrafiya dərsləri oxuyur

Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri Birol Akgün aprelin 29-da Mətbuat Şurasının İdarə Heyəti ilə görüşüb. Səfir çıxışı zamanı türk dövlətlərinin bir-birinə güvənməli olduğunu bildirib: "Ölkələrin bir-birlərinə güvəndiyi ağır dövrlərdən keçirir. Ona görə də türk dövlətləri olaraq bir-birimizə güvənməliyik. 21-ci əsr bizim - türklərin olacaq. Buna heç bir bəhanə və şübhə ola bilməz".

Birol Akgün onu da deyib ki, səfir kimi fəaliyyətə başlayan coğrafiya və tarix dərslərini oxuyur.

Xatırladaq ki, Birol Akgün 2024-cü il dekabrın 3-də Azərbaycana səfir təyin olunub.

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Almaniyadan olan üzvü Frank Şvabe növbəti dəfə ölkəmiz əleyhinə absurd ittihamlar irəli sürüb. O, "AzadlıqRadiosu"na müsahibəsində Azərbaycanda insan haqları ilə bağlı əsassız fikirlər səsləndirib. O, yenə də dövlət rəhbərliyinə əsassız ittihamlar irəli sürüb. İddia edib ki, guya Azərbaycan AŞ PA-da təmsilçiliyə ciddi əhəmiyyət verir, amma bunun əksini söyləyir. Alman deputat Azərbaycanın öhdəliyinin yerinə yetirilməyəcəyi təqdirdə nümayəndə heyətinin mandatının bərpasının mümkün olacağını söyləyib.

Şvabe iddia edib ki, guya AŞ PA Azərbaycanla münasibətlərdə "açıq qapı" qoymağa çalışıb, amma rəsmi Bakı buna reaksiya verməyib. Almaniyalı deputat 25 dəqiqəlik müsahibə boyu dəfələrlə vurğulayıb ki, guya Azərbaycanı, xalqı sevir. O, Ermənistandan rüsvət almadığını da təkid etməyə çalışıb. Amma ermənipərəst mövqeyinin qaynağını izah etməyib. Rusiyadan sonra AŞ PA-nın başqa ölkələrlə müqayisədə Azərbaycana münasibətdə daha sərt qərar verilə biləcəyini də deyib. Almaniyalı deputat Azərbaycanın Avropa Məhkəməsinin qərarlarının icra etməyəcəyi haqda bəyanatına siyasi don geyindirməyə çalışıb, hələ də məhkəməyə hakim namizəd vermədiyini deyib.

Şvabe müsahibədə həm də Azərbaycan Milli Məclisində real müxalifət partiyalarının olmadığını iddia edib. Deyib ki, AŞ PA Azərbaycan parlamentində real müxalifət olmasını istəyir. Almaniyalı deputat real müxalifət dedikdə kimləri nəzərdə tutduğunu açıqlamayıb.

Şvabenin fikirləri Milli

Məclisdəki müxalifət partiyalarının təmsilçilərinin etirazına səbəb olub. **AMİP sədri, deputat Arzuxan Əlizadə** bildirdi ki, Frank Şvabe Azərbaycanda deyil, onların maraqlarına xidmət elən müxalifət axtarır, lakin Azərbaycan Milli Məclisində o cür müxalifəti tapa bilmir. Ona görə də Şvabe və onun kimilərlə vaxtaşırı Azərbaycanı, həmçinin Milli Məclisdəki müxalifəti hədəfə alır: "Bizə Şvabenin bizi müxalifət görüb-görmədiyini lazım deyil. Onun bizim fəaliyyətimizi necə qiymətləndirməsinə də ehtiyacımız yoxdur. Frank Şvabe artıq neçənci dəfədir absurd açıqlamaları ilə gündəmə gəlir. Əslində onun sözləri nə diplomatik etiketə, nə də onun statusuna yaraşır. Bu "siyasətçi" hər zaman Azərbaycana düşmən mövqeyi ilə seçilib. O, həmçinin erməni lobbisinin "çirkli pulları"ndan yararlanaraq ölkəmizə qarşı şər və böhtan kampaniyası aparıb. Bu da Şvabenin növbəti belə qərəzli yanaşmasıdır. Əlbəttə ki, onun sözləri həqiqəti əks etdirmir. Frank Şvabe və onun kimilərlə heç bir halda

Şvabe Azərbaycanda niyə müxalifət axtarır?

AŞ PA-nın Almaniyadan olan üzvü növbəti dəfə ölkəmiz əleyhinə absurd ittihamlar irəli sürüb - Milli Məclisdəki müxalifətçi deputatlar sirri açdılar

Azərbaycanda demokratiyanın və insan hüquqlarının mövcudluğu ilə bağlı nədənsə narahat deyillər. Onları narahat edən Azərbaycanın güclənməsi, öz gücünə ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etməsidir. Ölkəmizin bu gün regionda söz və güc sahibinə çevrilməsini həzm edə bilmirlər. Azərbaycan parlamentində müxalif partiyalar təmsil olunur. Milli İstiqlal Partiyasını müxalifət partiyası hesab etməmək üçün gerek Azərbaycan siyasətindən tamamilə xəbərsiz, ya da tamamilə qərəzli olasan. Mil-

li Məclisdə hakimiyyətdə olan Yeni Azərbaycan Partiyası üstünlük təşkil edir. Həmçinin parlamentdə hakimiyyətə yaxınlığını birbaşa elan edən partiyalar da var. Lakin eyni zamanda Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyası, Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası, Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyası, Böyük Quruluş Partiyası, Böyük Azərbaycan Partiyası kimi çox sayda müxalif partiyalar da Milli Məclisdə təmsil olunur".

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri, deputat Elşad Musayev isə bildirdi ki, Frank Şvabenin

Azərbaycanda "real müxalifət partiyalarının olmadığı" ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlər Azərbaycanın daxili siyasi reallıqları ilə tam uzlaşmır və birtərəfli, qərəzli yanaşma təsiri bağışlayır. Bu elə ilk baxışdan görünür: "Frank Şvabe Azərbaycan Milli Məclisi ilə bağlı qərəzli təftişçiliklə məşğul olmaqda əsl erməni tərəfindən maliyyələşdirilirdi, rüsvətə bulaşdığı barədə yayılan informasiyalardan danışsın, bunun izahatını versin. Haqqında bu cür məlumatlar dolaşan birinin Azərbaycan və Azərbaycanın Milli Məclisi bar-

də danışmağı gülünc görünür. Azərbaycanda çoxsaylı müxalif partiyalar mövcuddur və onların siyasi sistemdə iştirakı üçün hüquqi mexanizmlər təmin olunub. Parlamentdə müxalifət partiyalarının olmadığını iddia etməsi Şvabenin məsələlərə tamamilə qərəzli prizmadan yanaşdığını növbəti sübutdur. Görünür ki, bizim kimi müxalifət partiyaları Şvabe kimilərinə sərf etmir. Onlara onların sifarişləri, istekləri ilə hərəkət edən partiyalar lazımdır. Parlamentdəki müxalifət partiyaları onların sifarişləri ilə hərəkət etmədikləri üçün bizi görməməzlikdən gəlir. Biz bundan narahat deyilik. Çünki bizə Şvabelərin yox, seçicilərimizin, cəmiyyətimizin necə qiymət verdiyi, münasibəti maraqlıdır. Azərbaycan Milli Məclisində müxalifət partiyalarının təmsilçiləri olan deputatlar var. Müxalifət partiyalarından olan deputatlar sırasında Milli Məclis sədrinin müavini, Milli Məclisin Komitə sədri, Milli Məclisin komitələrində sədr müavinləri mövcuddur. Şvabe bu faktları təbii ki, bilməmiş deyil. Sadəcə, qərəz ona reallığı dilə gətirməyə imkan vermir".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Gürcü prezident İrəvanda görüşlər keçirdi Mixeil Kavelaşvili Ermənistan Prezidentinə təşəkkür edib

Gürcüstan Prezidenti Mixeil Kavelaşvili İrəvana rəsmi səfəri çərçivəsində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşüb.

Gürcüstan Prezidenti Administrasiyasının yaydığı məlumatda deyilir ki, Ermənistan Hökumət Evinə baş tutan təkbətək görüşdə Kavelaşvili regional əməkdaşlıq və Cənubi Qafqazda sülh təşəbbüslərinə dəstəyini ifadə edib.

Tərəflər Gürcüstan və Ermənistan arasında mövcud olan səmərəli əməkdaşlıq və mehriban qonşuluq münasibətlərini müzakirə ediblər. Həmçinin regionda mövcud çağırışlar, eyni zamanda Cənubi Qafqazda sülh və sabitliyin əhəmiyyəti

müzakirə edilib.

Prezident Mixeil Kavelaşvili bəyan edib ki, Gürcüstan 2025-ci il martın

13-də Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişi üzrə danışıqların tamamlanmasına dair verilmiş bəya-

natı Cənubi Qafqazda davamlı sülh və sabitlik yolunda tarixi addım kimi qiymətləndirir.

Kavelaşvili eyni zamanda qeyd edib ki, bu yaxınlarda Tiflisdə Gürcüstan, Ermənistan və Azərbaycan xarici işlər nazirlikləri arasında üçtərəfli görüş keçirilib və bu formatda əməkdaşlığın gələcəkdə də davam etdirilməsi regionun rifahı baxımından önəmlidir.

Onun sözlərinə görə, Gürcüstan Cənubi Qafqazda regional dialoq və əməkdaşlığın inkişafına sadıqdır və bu istiqamətdə təşəbbüsləri dəstəkləməyə hazırdır.

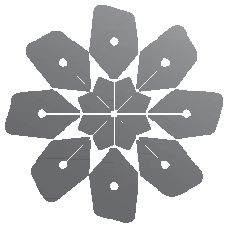
Kavelaşvili rəsmi səfəri çərçivəsində erməni həmkarı Vaaqn Xaçaturyanla da görüşüb. Təkbətək görüş zamanı tərəflər Gürcüstan-Ermənistan münasibətlərinin dostluq və tərəfdaşlıq ruhunda inkişafını, eləcə də bu əməkdaşlığın müxtəlif sahələr üzrə dərinləşdirilməsi perspektivlərini müzakirə ediblər.

Kavelaşvili görüş zamanı Gürcüstanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə verdiyi dəstəyə görə Ermənistan Prezidentinə təşəkkürünü bildirib. Liderlər həmçinin regiondakı siyasi proseslərə, eləcə də Cənubi Qafqazda sülh və sabitliyin qorunmasının vacibliyinə dair fikir mübadiləsi aparıblar.

Görüş zamanı Gürcüstan Prezidenti Tiflisdə baş tutmuş Gürcüstan-Ermənistan-Azərbaycan xarici işlər nazirləri müavinlərinin üçtərəfli görüşünə toxunaraq bu formatın davamlılığının regionda sülh və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi baxımından mühüm rol oynayacağını vurğulayıb.

Görüş başa çatdıqdan sonra prezidentlər birgə mətbuat konfransı keçirərək danışıqların nəticələrinə dair ictimaiyyəti məlumatlandırıblar.

□ **"Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Dövlətçilik, tarix, mədəniyyət

YENİ ÜSAVAT
N 73 (8683) 30 aprel 2025

Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

Sabah - yeni mayın 1-də dünyanın bir çox ölkələrində Beynəlxalq Əmək Günü kimi qeyd olunacaq. Həmin gün əməkçilərin hüquqlarının müdafiəsi və işçi həmrəyliyinə simvolu olaraq, xüsusilə kapitalist ölkələrinde mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Türkiyədə, Fransada və digər Avropa dövlətlərində 1 may münasibətilə təşkil olunan yürüşlər bözən kütləvi nümayişlərə, hətta təhlükəli qarşıdurmalara və toqquşmalara çevrilir. Bu da bir daha göstərir ki, kapitalist cəmiyyətlərdə əməkçilərin sosial və iqtisadi tələbləri hələ də aktuallığını qoruyur.

1 may tarixinin beynəlxalq zəhmətkeşlər günü kimi qeyd olunması qərarı 1889-cu ilin iyul ayında Paris şəhərində keçirilən II İnternasional Konqresində qəbul edilib. Konqres iştirakçıları bu günü işçi sinfinin hüquqları uğrunda qlobal mübarizənin simvoluna çevirmək niyyətində idilər.

Bu qərarın əsas ilham mənbəyi isə daha əvvəl, 1886-cı ilin 1 mayında ABŞ-ın Çikaqo şəhərində baş verən tarixi hadisələr idi. Həmin gün minlərlə fəhlə 8 saatlıq iş günü tələbi ilə küçələrə çıxmış, nümayişlər təşkil etmişdi. Bu nümayişlər polis zorakılığı ilə nəticələnmiş və bir neçə insanın ölümü ilə yadda qalmışdı. Bu qanlı hadisə həmkarlar ittifaqı hərəkatını və işçi hüquqları uğrunda mübarizəni gücləndirmiş, nəticədə 1 may dünya işçi hərəkatının simvolik günü kimi qəbul edilmişdi.

Bu gün də 1 may bir çox ölkələrdə həm əmək hüquqlarının müdafiəsi, həm də sosial ədalət uğrunda çağırışların simvolu olaraq yaşayır və müxtəlif formalarda qeyd olunur.

Azərbaycanda 1 May - Beynəlxalq Əməkçilər Günü

uzun və mürəkkəb tarixi mərhələlərdən keçərək, rəsmi və ictimai həyatda yeri zamanla dəyişib, müxtəlif ideoloji, siyasi yanaşmalarla formalaşmış.

Ölkəmizdə 1 may bayramı ilk dəfə 1900-cü illər əvvəllərində, xüsusilə neft sənayesinin mərkəzi olan Bakıda fəhlə sinfinin təşəbbüsü ilə qeyd olunmağa başlanıb. 1901-ci ildə Bakıda ilk dəfə təşkil olunan 1 may yürüşləri və toplantıları əsasən işçi sinfinin əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması, iş saatlarının azaldılması və əmək hüquqlarının qorunması tələblərini əks etdirirdi. Çar Rusiyası dövründə bu tədbirlər əsasən qeyri-rəsmi şəkildə və çox vaxt təzyiqlərlə qarşılanırdı.

1918-ci ildə Azərbaycanın istiqlaliyyəti elan edildikdən sonra, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (AXC) dövründə 1 may bayramına münasibət xüsusi maraq doğurur. 1919-cu ildə AXC rəhbərliyi dövlət başçısı Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin başçılığı ilə 1 may tədbirlərində iştirak etmiş və bu günü "sinfi qarşıdurma" bayramı kimi deyil, həmrəylik və əmək əməlinin təntənəsi kimi qiymətləndirmişdir. Rəsul-

Azərbaycanda 1 may bayramı niyə keçirilmir?

Beynəlxalq Əmək Günü təqvimdə qeyd edilən bayram günləri siyahısında yer almır, amma...

zadə və onun rəhbərlik etdiyi demokratik hökumət 1 mayın sinfi ziddiyyətləri kəskinləşdirən bir faktor olmasını qəbul etməmiş, əksinə, bu gün ümumbəşəri əmək dəyərlərinin təntənəsi kimi qiymətləndirilib. Bu yanaşma Azərbaycanın öz demokratik və dünyəvi dövlətçilik ənənələrini formalaşdırmaq istiqamətindəki siyasətinin bir parçası idi.

1920-ci ildə Azərbaycanın sovetləşdirilməsindən sonra isə 1 may tamamilə fərqli bir məzmun qazandı. Bolşevik ideologiyası bu günü proletar inqilabının rəmzi kimi qəbul edirdi. Azərbaycanda da 1 may artıq sovet ideologiyasının təbliğat alətinə çevrildi. Bu tarixdə Bakı və digər şəhərlərdə genişmiqyaslı yürüşlər, nümayişlər, paradlar keçirilir, işçilər Kommunist Partiyasının siyasətinə dəstək nümayiş et-

dirirdilər. Məktəblərdən fabriklərə qədər bütün sahələrdə insanlar zərən bu tədbirlərdə iştirak etməyə məcbur edilirdi.

Sovet hakimiyyəti dövründə 1 may dövlət səviyyəsində qeyri-iş günü elan olunmuş və təntənəli şəkildə qeyd olunurdu. Bu gün, bir tərəfdən, əməkçi hüquqlarının simvolu kimi təqdim edilsə də, əslində sovet rejiminin siyasi gücünün nümayişi üçün istifadə edilirdi.

1991-ci ildə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini bərpa etməsindən sonra ölkənin siyasi kursu da dəyişdi. 1992-ci ildə mərhum prezident Əbülfəz Elçibəyin göstərişi ilə 1 mayın Azərbaycanda dövlət səviyyəsində rəsmi bayram kimi qeyd olunmasına son qoyuldu. Bu qərar 1 mayın sovet ideologiyasının atributlarından biri kimi qiymətləndirilməsi ilə əsaslandırıldı.

Əbülfəz Elçibəy və onun rəhbərlik etdiyi Xalq Cəbhəsi hökuməti Azərbaycanın müstəqil dövlətçilik ənənələrini bərpa etmək, sovet dövrünün simvolik bayramlarını aradan qaldırmaq siyasəti yürüdüdü. 1 mayın rəsmi qeyd edilməsi- ni bayramı statusunu itirdi və adi iş günü kimi qəbul edilməyə başlandı.

Bu gün Azərbaycanda 1 may bayramı rəsmi səviyyədə qeyd olunmur. Lakin bir sıra kommunistyönümlü siyasi partiyalar və sol təmayüllü qruplar kiçik miqyaslı tədbirlər və yürüşlər keçirir, 1 mayı əmək hüquqlarının müdafiəsi günü kimi xatırladırlar. Bu tədbirlər əsasən rəmzi xarakter daşıyır və geniş ictimai dəstək qazanmır.

Buna baxmayaraq, bəzi beynəlxalq şirkətlərdə və qeyri-hökumət təşkilatlarında 1 mayda işçi hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı müxtəlif tədbirlər təşkil edilir. Həmçinin bəzi vətəndaş cəmiyyətləri əmək hüquqlarının qorunması və işçilərin hüquqi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması mövzusunda ictimai müzakirələr aparırlar.

Azərbaycan Kommunist Partiyasının üzvü Telman Nurrullayev ölkə rəhbərliyinə və Milli Məclisə dəfələrlə müraciət edərək, 1 mayın Azərbay-

canda rəsmi şəkildə qeyri-iş günü elan olunması və əmək bayramı kimi rəsmiləşdirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etdiyini bildirib. O, bu müraciətlərində 1 mayın tarixi və ictimai-siyasi əhəmiyyətinə toxunaraq, dünyanın bir çox ölkəsində bu günün əməkçilərin həmrəyliyi və hüquqlarının müdafiəsi günü kimi qeyd olunduğunu vurğulayıb. Azərbaycan Xalq Partiyasının sədri, sabiq deputat Pənah Hüseyn də 2000-2005-ci illərdə Milli Məclisdə təmsil olunduğu dövrdə bu məsələni gündəmə gətirib. O, parlamentdə iki dəfə rəsmi şəkildə təşəbbüs qaldıraraq, 1 mayın Azərbaycanda əmək və həmrəylik günü kimi qeyri-iş günü elan edilməsini təklif edib. Pənah Hüseyn çıxışlarında vurğulayıb ki, 1 mayın rəsmi bayram statusu alması əmək hüquqlarının müdafiəsinə, işçi qüvvəsinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına və cəmiyyət daxilində əməkçi həmrəyliyinə təşviqinə mühüm təsir göstərə bilər.

Bu istiqamətdə səsləndirilən fikirlər ölkədə ictimaiyyətin müəyyən kəsirlərində dəstək tapsa da, hələlik rəsmi qərar qəbul edilməyib.

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən, əməkçilərin hüquqları və azadlıqları dövlət tərəfindən qorunur. İşçilərin əmək hüquqlarının pozulmasına qarşı müdafiə mexanizmləri mövcuddur. Lakin 1 may rəsmi təqvimdə qeyd edilən bayram günləri siyahısında yer almır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xalidə GƏRAY

Mayın 14 günü ilə bağlı xəbərdarlıq

Ayın ən uğursuz hesab edilən günləri haqda...

2025-ci ilin may ayı astrologiya baxımından kifayət qədər "sınaq" günlərinə malikdir. Bu zaman çərçivəsində güc münaqişələri, ani dəyişikliklər, ünsiyyət problemləri və emosional qarmaqarışıqlıqların pik həddə çatma ehtimalı yüksəkdir.

Ayın ən uğursuz hesab edilən günləri və onlara səbəb olan əsas astroloji tranzitləri təqdim edirik:

4-5 may

Plutonun tərs hərəkatının (retroqramın) başlanğıcı - dərin psixoloji proseslər, köhnə nağılların yenidən dirilməsi və daxili "güc döyüşləri" üçün əlverişli mərhələdir. Bu tranzit bizdən seçimlərimizin məna-larını sorğulamağı tələb edir və emosional gərginliyi yüksəldə bilər.

5-7 may

Venera - Pluton konjunksiyası (güc, ehtiras və obsesiv enerjilər) - münasi-

bətlərdə hakimiyyət mübarizələri, manipulyasiya meyhləri, həmçinin maliyyə və qarşılıqlı öhdəliklərdə gərginlik doğura bilər.

12 may

May ayının "Çiçək Ayı" - tam ay, 16:55 UTC-də zirvəyə çatır (Azərbaycanda 21:55). Bu mikromoon (apogeyda olduğu üçün "kiçik" görünür) duyğuların kəskin partlayışına, gözənilməz açıqlamalara və ilahi cəza-tökən hisslərinə səbəb ola bilər.

17-18 may

Merkuri-Mars kvadratu (ünsiyyətdə aqressiya, söz

savaşı) və Günəş - Uran konjunksiyası (ani hadisələr, planların pozulması) eyni vaxta təsadüf edir. Bu günlərdə tələsik qərarlar, texniki nasazlıqlar və gözənilməz dəyişikliklərə hazırlıqlı olmaq vacibdir.

19-21 may

Günəş - Saturn kvadratu (məhdudiyyət, əngəllər) - işgüzar və şəxsi sahələrdə gecikmələr, motivasiya düşüşü və əlavə məsuliyyətlər ortaya çıxır.

21-23 may Günəş - Nep-

tun kvadratu (qarışıqlıq, aldanma) - yanlış qərarlar, qeyri-müəyyənlik və yalan məlumatlara inam artımı riski yüksəkdir.

24 may

Günəş - Pluton konjunksiyası (intensiv transfor-

masiya, güc dinamizmi) - həm şəxsi gücünüzü, həm də xarici təsirləri yenidən qiymətləndirmə mərhələsidir; radikal dəyişikliklər baş verə bilər.

26-27 may

Merkuri - Saturn kvadratu və Merkuri - Neptun kvadratu (danışıqda səhvlər, anlaşılmazlıqlar) - danışıqlar, müqavilələr və planlaşdırmalar zamanı diqqət əskikliyi münasibətləri sarsıda bilər. Mayın 27-də əlavə olaraq Merkuri - Pluton konjunksiyası (gizli məlumatların üzə çıxması) da təsirini göstərir.

Qeyd edək ki, may ayı astroloji baxımdan güc, idarəetmə və ünsiyyət testlərinin ayı olacaq. Yuxarıda sadalanan günlərdə ehtiyatlı davranmaq, böyük qərarları təxirə salmaq və emosional reaksiya verməkdən çəkinmək məsləhətdir. Uğursuz enerjilərin təsirini azaltmaq üçün meditasiya, planlı istirahət və aydın ünsiyyət üsullarından istifadə etmək faydalı ola bilər.

☐ "Yeni Müsavat"

2025-ci ilin yanvar-mart aylarında mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərin birdəfəlik tutumundan istifadə səviyyəsi ölkə üzrə 19,3 faiz olub (2024-cü ilin yanvar-mart aylarında 17,8 faiz).

İqtisadiyyat.az Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, bu göstərici Şabrandada 68,2 faiz, Qusarda 43,5 faiz, Naftalanda 31,2 faiz, Bakıda 28,0 faiz, Sabirabadda 27,2 faiz, Qəbələdə 24,5 faiz, Bərdədə 19,7 faiz, Ağdamda 19,2 faiz, Şamaxıda 16,4 faiz, Ağstafada 16,3 faiz, Beyləqanda 15,7 faiz, Lənkəranda 15,6 faiz, Qubada 15,3 faiz, digər şəhər və rayonlarda isə 15,3 faizdən aşağı olub.

Qeyd edilib ki, əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin keçirdiyi gecələmələrin sayı 2024-cü ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə 11,9 faiz artaraq 484,9 min olmuşdur ki, bu da ümumi gecələmələrin 55,8 faizini təşkil edir.

Gecələmələrin ümumi sayının 21,8 faizi Hindistan, 14,3 faizi Rusiya Federasiyası, 8,8 faizi Türkiyə, 6,3 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, 4,7 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 3,3 faizi ABŞ, 3,1 faizi İsrail, 3,0 faizi Küveyt, 2,7 faizi Pakistan, 2,4 faizi Çin, 2,4 faizi Qazaxıstan, 1,9 faizi Böyük Britaniya, 1,4 faizi Özbəkistan, 0,9 faizi Almaniya, 0,8 faizi Bəhreyn, 0,8 faizi İran, 0,8 faizi İtaliya, 0,7 faizi Gürcüstan, 19,9 faizi isə digər ölkələrin vətəndaşlarının payına düşüb.

Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin keçirdiyi gecələmələrin 77,5 faizi Bakı-

Ölkə mehmanxanaları böhranda

ilin sonuna qədər turistlərin sayında müəyyən artım gözlənilir; turizm sahəsində islahatlar aparılmalıdır

da, 12,7 faizi Qusarda, 3,5 faizi Naftalanda, 2,7 faizi Qəbələdə, 1,8 faizi Qubada, 0,4 faizi Şamaxıda, 1,4 faizi isə digər şəhər və rayonlardakı mehmanxanalarda qeydə alınıb.

Azərbaycan vətəndaşlarının mehmanxanalarda keçirdiyi gecələmələrin sayı 2024-cü ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə 10,8 faiz artaraq 383,4 min olub ki, bu da ümumi gecələmələrin 44,2 faizini təşkil edir.

Turizm sahəsi üzrə ekspert Ceyhun Aşurov "Yeni Müsavat"a sözügedən statistikani şərh edərək bildirdi ki, 2024-cü ilə müqayisədə cüzi artım olsa da, rəqəmlər il üzrə təqvimlərin orta statistikasına əsaslanır: "Turizm sahəsi bilavasitə mövsümdən asılı olaraq fəaliyyət göstərir. Bu baxımdan fəsillər üzrə hotellərin doluluq səviyyəsində fərqlərin yaranması təbii. Adətən qış aylarında hotellərin doluluğu orta hesabla 50 faiz civarında olur. Nəzərə alsaq ki, bu ilin birinci rübündə ölkəyə gələn turistlərin sayında azalma müşahidə olunub, hotellərdə də boşluq olması təəccüblü deyil. Azərbaycana səfər edən turistlərin təxminən 80 faizi paytaxtı gəzməyə üstünlük verib. O ki qaldı bölgələrə, turistlər arasında Qusar, Qəbələ, Naftalan populyar istiqamətlərdir. Quru sərhədlər bağlı olduğu üçün ölkəyə giriş

və çıxış əsasən Bakı şəhəri üzərindən həyata keçirilir. Odu ki, zaman itkisi yaşamaq istəməyən və rahatlığını düşünən turistlərin Bakıda qalmağa üstünlük verməsi təəccüblü deyil. 2025-ci ilin ilk 3 ayında turizm sektoru göstəricilərində cüzi geriləmə müşahidə olunub, amma ümid edirik ki, ilin sonuna qədər müəyyən artım olacaq".

C.Aşurov vurğulayıb ki, turizm sektoru COVID-dən öncəki göstəricilərinə hələ tam çatmayıb, bazarın bərpa olunma prosesi gedir: "Bu-

nunla yanaşı, son zamanlar müəyyən ölkələrlə viza rejiminin aradan qaldırılması, bəzi ölkələr arasında birbaşa uçuşların bərpa olunması, beynəlxalq tədbirlərin bütün təqvim boyu bölünməsi turistlərin sayının artmasına müsbət təsir göstərəcək".

Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov da bu məsələ ilə bağlı açıqlama verib: "Bu ilin ilk rübündə Azərbaycana gələn turistlərin sayı əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1.1 faiz azalaraq 508 min nəfər olub. Ötən ilin

eyni dövrü ilə müqayisədə İsraildən gələnlərin sayı 4,0 dəfə, Tacikistandan - 2,0 dəfə, Çindən - 1,8 dəfə, İordaniyadan - 1,6 dəfə, İspaniyadan - 1,6 dəfə, Hindistandan - 47,6 faiz, Qırğızıstandan - 32,6 faiz, Yaponiyadan - 26,5 faiz, Misirdən - 25,0 faiz, ABŞ-dən - 17,3 faiz, Kanadadan - 15,2 faiz, Niderlanddan - 12,2 faiz, Pakistandan - 11,5 faiz artsa da, Avropa İttifaqından gələnlərin sayı 7.8 faiz, körfəz ölkələrindən gələnlərin sayı 9,3 faiz, MDB dövlətlərindən gələnlərin sayı 10.7 faiz azalıb.

Göründüyü kimi, 3 əsas istiqamət üzrə ölkəmizə gələn tursitlərin sayında azalma qeydə alınıb. Azərbaycan üçün gəlmə turizmdə əsas regionlardan olan körfəz ölkələrindən və eləcə də MDB dövlətlərindən gələnlərin sayının azalması ümumi turistlərin sayına mənfi təsir göstərib. Nəticədə, bu ilin ilk rübünü gəlmə turizm azalma ilə baş vurub. Bu ilin birinci rübündə gələnlərin 24,7 faizi Rusiya, 18,3 faizi Türkiyə, 10,8 faizi Hindistan, 9,8 faizi İran, 5,0 faizi Gürcüstan, 3,6 faizi Qazaxıstan, 2,7 faizi Pakistan, hər birindən 2,1 faiz olmaqla Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Səudiyyə Ərəbistanı, 1,8 faizi Özbəkistan, 1,7 faizi Çin, hər birindən 1,5 faiz olmaqla Türkmənistan, Ukrayna və İsrail, 1,2 faizi Küveyt, 1,0 faizi Belarus, 10,7 faizi digər ölkələrin vətəndaşları olub.

Son statistika göstərir ki, gəlmə turizmdə yeni regionların payının artırılması, dayanıqlı turizm məhsullarından istifadə olunması və davamlılığın gücləndirilməsi üçün bu sahədə islahatların dərinləşdirilməsi daha da aktuallaşıb".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Qızları evdən qaçmağa vadar edən səbəb

Psixoloq deyir ki, 14 yaş yeniyetmələrin ən təhlükəli dövrüdür və...

Son illər Azərbaycanda uşaqların və gənc qızların evdən qaçması hallarının artması cəmiyyət üçün narahatlıq doğuran problemə çevrilib. Xüsusilə 2024-2025-ci illərdə mətbuatda və sosial şəbəkələrdə bu mövzuda yayımlanan xəbərlərin çoxluğu problemin miqyasını və aktuallığını bir daha ortaya qoyur. Ən çox diqqətçəkən məqamlardan biri də bu halların əksəriyyətində qızların könüllü şəkildə evi tərk etməsidir.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan **psixoloq Vəfa Rəşidova** deyib ki, hazırda ailədaxili vəziyyətlə bağlı SOS deyəcək durum yaranıb: "Uşaqlar ailələrin basqısı, təhqiqləri ilə üzləşirlər. İllərdir biz bu məsələ ilə bağlı danışırıq, amma faydası yoxdur. Şiddətlə böyüyən bir uşaq xoşbəxt ola bilməz. Seanslarda da müşahidə edirik, etdikləri hərəkətlərini zəmanə ilə, pulsuzluqla əlaqələndirməyə çalışırlar. Bəziləri şiddətin nə qədər təhlükəli olduğunu anlaya bilmir, onlar övladları ilə necə davranmağı haradan biləcək. Bə-

zən valideynlərə irad bildiriləndə belə cavab verirlər, "atayam, anayam, özüm bilərəm uşağımla necə rəftar edəmə". Bu səbəbdən də şiddət gören uşaqlar, yeniyetmələr xoşbəxtliyi, sevgini kənarda axtarırlar".

Psixoloq "qeyd edilir ki, bu kimi hadisələr daha çox boşanmış cütlüklərin övladlarının başına gəlir" sualına belə cavab verib: "Tərk boşanmış ailələrdə bu cür

problemlər baş vermir. O qədər bütöv ailələr var ki, illərdir bir yerdədirlər, amma şiddət olduğuna görə onların da övladları evdən qaçırırlar. Biz çox belə ailələrlə rastlaşmışıq. Əksinə, şiddət olan, evdə hər gün dava edən cütlüklər boşandıqdan sonra uşaqlar özlərini daha xoşbəxt hiss edirlər. Məhz o dava-dalaş içində uzun illər yaşayan uşaqlar bir gün başlarını götürüb qaçırırlar. Bu uşaqların evdən qaç-

ması da normaldır. Bəlkə də bu fikrim kiminsə xoşuna gəlməyə bilər. Nə qədər bir insan fəlakətə, xaosla dözər? Bu uşaqların evdən qaçması əslində valideynlərə etirazlarının bir təzahürüdür. O uşaqları bir çox hallarda tapırırlar, evlərinə qaytarırlar, elə bilirsiniz nə isə dəyişir? Əslində heç nə dəyişmir, həyatlarına qaldıqları yerdən davam edirlər".

Vəfa Rəşidova qeyd edir ki, evdən qaçmaq istəyi da-

ha çox yeniyetməlik dövründə baş qaldırır: "Yeniyetmələrdə hormonlar dəyişir, avtoritar xarakter ortaya çıxır. Biz bunu seanslarda da görürük. Məsələn, bir pasiyentim anasını tənqid edirdi. Valideynlə heç mən danışmaq apara bilmirdim, o qədər çətin adam idi ki. Elə anlaşırlar ki, valideyndirsə, söyə, döyə bilərlər. Bir insan səndən uzaqlaşsın, demək, o yerdə nizam-intizam yoxdur, orada xaos var.

Əlbəttə, yeniyetmələrin evdən getməsi olduqca təhlükəli bir tendensiya. Əksər vaxtlarda da hansısa bir yaşlı adamın xoş sözlərinə, vədinə inanaraq evi tərk edirlər. Amma bir tərəfdən qınamaq olur. Çünki onun ehtiyacı, sadəcə, xoş sözlərdir.

Valideynlər əsasən övladlarının 14 yaşında diqqətli olmalarını, təhlükəli dövrə əsasən 22, bəzən də 26 yaşına qədər davam edir. Ən kritik yaş dövrü 14-dən başlayır. Fikir versəniz, narkotikə əsasən 25-26 yaşlarında qurşanırlar".

Psixoloq insanlar arasında daha çox deyilən "sovetin vaxtında da valideynlər uşaqlarına acıqlanar, yeri gələndə kötkəkləyər, amma kiminsə ağıln-

dan intihar etmək, evdən qaçmaq keçməzdi" sualına da cavab verib: "Elə sovet dövrünün çatlaqlarıdır bu gün əziyyət çəkirik. O qədər basqı içində olmuşuq, susmuşuq ki, bir azadlıq gören kimi özümüzü itirmişik. Artıq o dövr bitib, indi biz daha fərqli bir cəmiyyətdə yaşayırıq. Bizim o vaxt belə telefonlarımız, internetə çıxışımız yox idi. Biz dodağını, bədəninə müxtəlif nahiyələrini şişirdən qadınlar görmürdük. Biz onları özümüzə ideal kimi tutmurduq. Bizim ideallarımız abırılı, səliqəli geyinən müəllimlərimiz olub. Amma bu gün obraz olaraq TikTok-da, Instagramda özünü reklam edənlərdir. Yeniyetmələr tam formalaşmayıb deyə fikirləşirlər ki, bu blogger çox "like" yığıbsa, hamı onun səhifəsinə abunə olubsa, deməli, bunun kimi olmaq lazımdır. Bu zaman o yeniyetmə üçün fərqi yoxdur o bloggerin dodağı, yoxsa ombası yekədir, onu ulduz sayacaq, ona bənzəmək istəyəcək. Bu səbəbdən də valideynlər elə etməlidir ki, övladları bu cür insanları özlərinə ideal seçməsinlər. Kifayət qədər səbirli, mehriban, anlayışlı olmalıdırlar".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Ötən həftə Mərkəzi Bankın sədri Taleh Kazımovla iqtisadçıların görüşündə müzakirə olunan məsələlərdən biri də Azərbaycanda banklara pul əmanət edən şəxslərin sayının azlığı olub. Müzakirələr zamanı Mərkəzi Bank sədri unikal əmanət hesabları ilə bağlı narahatlığını dilə gətirib. Onun fikrincə, cəmi 150 min vətəndaşın əmanət hesabının olması Azərbaycan üçün azdır.

Mərkəzi Bankın rəsmi statistikasına əsasən 2024-cü ildə Azərbaycanın bank sektorunda müddətli unikal əmanətçilərin sayı 41 faiz artaraq 150,5 min nəfərə çatıb. Tənzimləyici qeyd edir ki, bu, ötən dövrlərlə müqayisədə əhəmiyyətli bir irəliləyişdir: "Artımın böyük hissəsi xırda məbləğli əmanətçilərin hesabına baş verib. Belə ki, yeni unikal əmanətçilərin 77,6 faizini 30 000 manata-dək məbləğdə əmanətləri olanlar təşkil edib. Bu tendensiya əhalinin banklara olan etimadının artdığını göstərir".

Qeyd edək ki, bank sektorunda "unikal" əmanətçi dedikdə, bir və ya bir neçə bankda müddətli əmanətləri olan şəxslər nəzərdə tutulur. Məsələn, bir şəxsin 5 müxtəlif bankda müddətli əmanəti mövcuddursa, o, ümumi statistikada yalnız bir unikal əmanətçi kimi qeyd olunur. Bu yanaşma bank sektorunda əmanətçilərin real sayını daha dəqiq təyin etməyə imkan verir.

Unikal əmanətçilərin sayının artmasının gəlincə, AMB bunun bir neçə əsas səbəbi olduğunu vurğulayıb. Pul siyasətinin təkmilləşdirilməsi, vergi güzəştlərinin tətbiqi və əmanətlərin sığortalanması bu dinamikanı şərtləndirən amillərdən hesab olunur.

Mərkəzi Bank vurğulayıb ki, faiz kanalının ötürücülü-yünü artırmaq istiqamətində atılan addımlar əmanətlərə marağı yüksəldib. Bununla yanaşı, milli valyutada olan əmanətlər üzrə tətbiq edilən vergi güzəştləri əhalini vəsaitlərini banklarda yerləşdirməyə həvəsləndirib. Əmanətlərin artımına, həmçinin xüsusilə xırda məbləğli əmanətçilər üçün risklərin azalması səbəb olub. Bu müsbət dinamika ölkədə maliyyə inklüzivliyinin genişləndirilməsinə, bank sektorunun stabil inkişafına və iqtisadiyyatda vəsaitlərin daha effektiv dövriyyəsinə töhfə verir.

Mərkəzi Bankın açıqladığı statistikadan aydın olur ki, 2024-cü il ərzində əmanətçilərin sayında 43,76 min nəfər artım olub. Və bu sayın 77,6 faizi, yaxud 33,9 min nəfəri banka 30 min manatdan aşağı əmanət qoyan şəxslərdir.

2024-cü ilin sonuna fiziki şəxslərin banklardakı

bi kimi əhalinin pulu yastıq altına yığmağa üstünlük verməsinin göstəril-məsi doğru yanaşma deyil: "Belə bir iddia səslənə bilər ki, əhali sandıq və yastıq altında yığma daha çox üstünlük verir. Amma sığortalananın olduğu

natla 3-cüdür. Abşeron əhalisinin banklarda 190,2 milyon manat, Xaçmaz rayonunda 71,5 milyon manat pulu var. Xızı, Laçın, Sədərək və Zəngilan rayonlarında isə bu göstərici 1 milyon manatdan aşağıdır. İqtisadi regionlar üzrə

bər verir: "Lakin məsələyə makro səviyyədə baxdıqda, iqtisadiyyatın həcmi, ailə təsərrüfatlarının sayı və digər aspektlərdən qiymətləndirdikdə, ölkə üzrə əmanətçi sayının xeyli az olduğunu deyə bilərik. Xüsusilə də nəzərə

da likvidlik problemi yara-dır. Eyni zamanda bu, əllərdə olan vəsaitlərin qəfildən dövriyyəyə daxil olaraq inflyasiya təzyiqi, manatın məzənnəsinə təzyiqlər yara-da bilər. Bu baxımdan, həm Mərkəzi Bank, həm hökumət maraqlıdır ki, əhali

alsaq ki, Azərbaycanda digər passiv yığım alətləri bazarı çox zəif inkişaf edib - səhm, qiymətli kağızlar bazarı və sair - açıqlanan say çox azdır. Bu azlığın da bir sıra mühüm səbəbləri var. Əsas səbəblərdən biri əhalinin banklara etimadı məsələsidir. Bunu müddətli əmanətlərin müddətsiz əmanətlərdən kəskin çox olması, həmçinin müddətli əmanətlərin tərkibində qısamüddətli əmanətlərin 80 faizdən yüksək paya sahib olması açıq nümayiş etdirir. Digər mühüm məsələ əhalinin yığım imkanlarının məhdudluğudur. Rəsmi statistikada orta gəlir səviyyəsinə dair göstəricilər əhalinin yığım imkanları barədə bir qədər qeyri-dəqiq təsvir formalaşıdır. Lakin əhalinin çox az bir qisminin müvafiq yığım imkanı var. Bu qisim 5-ci kvintil - ən yüksək gəlir səviyyəsinə malik 20 faizə daxildir. Qalan 80 faiz əhalinin yığım imkanı ya çox məhduddur, ya da mövcud deyil. Bu, həm də gəlirlərin qeyri-bərabər bölünməsinin göstəricisidir".

Ekspert hesab edir ki, əhalinin orta və yaşlı qisminə ənənəvi passiv yığma inam daha yüksəkdir: "Onlar yığımını qızıl və qiymətli zinət əşyalarına yatırır, yaxud elə pul formasında özlərində saxlayırlar. Bu, ötən dövrlərdə banklara qoyulan əmanətlərlə bağlı yaşanan acı təcrübənin də nəticəsidir.

Ümumilikdə, Azərbaycanda əmanətlərin həcmi ÜDM-ə nisbəti də qənaətbəxş deyil. Əhalinin əlindəki nağd pul kütləsi həmişə yüksək olaraq qalır. Bu, Mərkəzi Bankın öz əlindəki alətlərdən təsirli nəticələr əldə etməsinə imkan vermir, eyni zamanda banklar-

daha çox vəsaitini əmanət formasında banklara etibar etsin. Buna nail olmaq üçün bir sıra stimullaşdırıcı addımlar da atılır. Belə addımların daha da artırılması, banklara olan etimadın gücləndirilməsi, manatın məzənnəsi ilə bağlı təhlükə gözləntilərinin aradan qaldırılması vacibdir. Dollar əmanətlərinə daha aşağı faizlərin təklif edilməsi realıqda əks-effekt verir: əhali devalvasiya qorxusunun olduğu qənaətinə gələrək nə manat, nə də dollar formasında öz vəsaitini banka qoymaqdan çəkinir. Bu amillərin hamısı nəzərə alınaraq kompleks tədbirlərin görülməsinə ehtiyac var".

Qeyd edək ki, son aylarda Azərbaycan banklarında likvidliklə bağlı müəyyən çətinliklər hiss olunmaqdadır. Maliyyə Nazirliyinin təklif etdiyi dövlət istiqrazlarının alıcı problemi ilə üzləşməsi, bankların əmanət faizlərini kəskin artırması bundan xəbər verir. Hökumətin büdcə qalığını banklara depozit kimi yerləşdirməsi bu çətinliyi müəyyən müddətə yüngülləşdirib. Mərkəzi Bank bildirir ki, Maliyyə Nazirliyi tərəfindən vahid xəzinə hesabının milli valyutada olan sərbəst qalıqının depozit formasında sistem əhəmiyyətli banklarda yerləşdirilməsi üzrə hərracların keçirilməsi bank sisteminin likvidlik mövqeyinə artırıcı təsir göstərib. Lakin nəzərə alsaq ki, Maliyyə Nazirliyinin 1.5 milyard manat depoziti qısamüddətli, onda 1-2 ay ərzində banklarda yenidən likvidlik məsələsinin aktuallaşacağını söyləmək olar. Bu baxımdan, əhalinin əmanət qoyuluşuna həvəsləndirilməsi üçün təsirli addımların atılması zərurətə çevrilir.

"Yastıq altı" banklardan daha etibarlıdır

Azərbaycanda niyə cəmi 150 min vətəndaşın əmanət hesabı var?

əmanətlərinin həcmi 14 milyard 299,1 milyon manata çatıb. 2023-cü ilin sonuna bu göstərici 12 milyard 947,75 milyon manata bərabər olub. Yəni 2024-cü il ərzində əmanət həcmində 1 milyard 351,35 milyon manat artım qeydə alınıb. Sadə hesablama apardıqda, bu artımın 1 milyard 17 milyon manatının banklara 33,9 min nəfər tərəfindən yatırıldığını söyləmək olar. Ötən il ərzində banklara əmanət etibar edən təxminən 9860 nəfərin ümumi əmanətlərinin həcmi isə 334,35 milyon manata bərabər olub.

Bir çox ekspertlər də Mərkəzi Bank rəhbəri ilə eyni fikirdə olaraq, Azərbaycanda əmanətçi vətəndaşların sayının ölkə əhalisinin sayına baxdıqda çox az olduğu qənaətinə gəlirlər.

İqtisadçı-ekspert Rövşən Ağayev bildirir ki, ölkədə 18 və yuxarı yaşda əhalinin sayının 7,6 milyon nəfərə yaxın olduğunu nəzərə alsaq, bu o deməkdir ki, əhalinin ən yaxşı halda 2 faizinin banklarda depozit hesabı var. Ekspertin fikrincə, bu göstəricinin az olmasının əsas səbə-

şəraitdə insanların böyük əksəriyyətinin sərbəst pul vəsaitləri sayəsində faiz gəlirləri əldə etməmək istəməməsi heç real görünmür. İkincisi, dövlət qurumları zəhmət çəkib müxtəlif etibarlı müayinə və tədqiqatlar əsasında yastıqaltı yığım dövriyyəsinin real miqyasını ortaya çıxarsın və əhalinin bank sektoruna niyə güvənmədiyinin səbəblərini də dilə gətirsin. Fikrimcə, problem yoxsulluğun miqyasının geniş olmasıdır. Ailə təsərrüfatlarının böyük əksəriyyəti yığım edə bilmədən ən yaxşı halda gündəlik dolanışları üçün pul qazana biləcək vəziyyətdədir".

Qeyd edək ki, əmanətlərin bölgələr üzrə paylanması da banklarda bu yığım növündən istifadənin əhalinin həyat səviyyəsi ilə birbaşa bağlı olduğunu göstərir. Belə ki, Mərkəzi Bankın açıqladığı statistikadan aydın olur ki, bu il yanvarın 1-nə əhalinin banklarda olan 12,3 milyard manatlıq əmanətinin 12,9 milyard manatdan çoxu Bakı sakinlərinindir. Ondən sonra Sumqayıt şəhəri 334,8 milyon manatla 2-ci, Gəncə şəhəri isə 210 milyon ma-

götürdükdə, ölkə üzrə cəlb olunmuş əmanətlərin ən çoxu - 12,9 milyard manatı Bakı iqtisadi rayonunun, ən azı - 433 min manatı isə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunun payına düşüb. Dövr ərzində regionlar arasında bankda əmanəti olanların siyahısında Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu ikincidir. Burada yaşayan əhalinin banklarda 525,9 milyon manat pulu var. Siyahıda üçüncü yerdə isə 230,4 milyon manat əmanət cəlbilə Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu qərarlaşıb.

Maraqlıdır ki, əmanətlər üzrə orta faiz dərəcəsi ən yüksək Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonundadır - 6,15 faiz. Ondən sonra 6,06 faizlə Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu gəlir. Banklar əmanətlər üçün ən aşağı faizləri Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda 2,37 faiz təklif edirlər. Bakı iqtisadi rayonunda əmanət faizi ölkə üzrə orta göstərici olan 4,37 faizdən aşağıdır - 4,23 faiz.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun "Yeni Məsəvat"a dediynə görə, 150,5 min nəfərin banklara pul qoyması əvvəlki illərlə müqayisədə artım olmasından xə-

ÜSAVAT

Son səhifə

N 73 (8683) 30 aprel 2025

A
P
R
E
L

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər il təxminən 4 milyon uşaq kimyəvi tullantıların yarıdığı ekoloji təhlükələrə görə həyatını itirir.
- * 2011-ci ildə bərpa olunan enerjiyə 211 milyard dollar sərmayə qoyulub. Bu rəqəm 2009-cu ildə 160 milyard dollar olub.
- * Hər gün dünya sularına 2 milyon ton çirkab suları buraxılır.
- * Əgər istixana qazları emissiyaları indiki sürətlə davam edərsə, 2100-cü ilə qədər dünyada temperatur 2-4,5 °C artacaq.
- * Hər bir insan gündə orta hesabla 1,8 kilo zibil atır. Poliqonlardakı üzvi tullantılar təxminən 30 ildir orada qalır.
- * Köstəbəklər 12 saat ərzində yemək tapmasalar, ölürlər. Molesin əsas qida mənbəyi həşərat və yer qurdlarıdır.
- * Otlarlar dünyanın quru ərazisinin beşdə birini təşkil edir və əksəriyyəti tropiklərdə olur.
- * Amazonda yaşayan əsgər qarışqaları bəzi digər qarışqa növlərinin yuvalarını tutur və orada tapılan sürfələri öz yuvalarına aparır. Sürfələr böyüyüb qarışqaya çevrildikdə, əsgər qarışqaları onlardan işçi kimi istifadə edirlər.
- * Filin gövdəsinin ucu o qədər həssas və çevikdir ki, yerdəki iynəni götürə bilir.
- * Kirpi bir qış mövsümündə 100 ağacı öldürür. O, iti pəncələri ilə ağaca dırmaşır, budaqda oturub ağacın qabığına və tumurcuqlarına dişləyir. Kirpi ağac qabığını sevdiyi üçün meşələrə böyük ziyan vurur.
- * Bütün dünyada mis kabellər əvəzinə istifadə edilən fiber optik kabellər şüşədən hazırlanır.
- * Hər gün 50-100 bitki və heyvan növünün nəslı kəsildi-yi təxmin edilir, çünki onların təbii yaşayış yerləri insan əli ilə məhv edilir.
- * 2100-cü ilə qədər dünya əhalisinin üç dəfə artacağı təxmin edilir.
- * Çardaq izolyasiyası sayəsində evlərdə enerji itkisi 20% azaldıla bilər.
- * Bildirilir ki, həftə ən yaxşı ssenarilərdə belə dünyanın temperatur artımını 2°C ilə məhdudlaşdırmaq şansı 50%-dir.
- * Bütün dünya okeanları çirklənib. Hər gün təxminən 8 milyon çirkləndirici dənizlərə və okeanlara daxil olur.
- * 2011-ci ildə təbii fəlakətlər 366 milyard dollar itkiyə səbəb olub.
- * 1991-2000-ci illər arasında baş vermiş 2557 təbii fəlakət nəticəsində 665 mindən çox insan həyatını itirib ki, bunun da 90%-i su ilə bağlıdır.

Baş ağrısından dərmansız xilas olmağın yolları

Günün yorğunluğu, stress, yuxusuzluq və ya yüksək səse məruz qalma - bütün bunlar baş ağrısına səbəb ola bilər. Bəzən isə baş ağrısı müxtəlif xəstəliklərin yan təsiri kimi də ortaya çıxır.

Baş ağrısından dərmansız xilas olmanın ən effektiv yolları:

Nanə yağı

Nanə yağı alın və gicgah nahiyəsindəki qan damarlarını genişləndirərək ağrıyı azaldır. Bir neçə damcı nanə yağını gicgahlarınıza sürərək, masaj edin və rahatlığınızı hiss edin.

Zəncəfil və limon dəmləməsi

Zəncəfil güclü iltihabəleyhinə xüsusiyyətlərə malikdir. Baş ağrısına, ürəkbulanmasına və miqrənə qarşı faydalıdır. 1 dilim təzə zəncəfil və 1 dilim limonu bir stəkan qaynar suya əlavə edib 10 dəqiqə dəmləyin. Daha sonra süzərək, əldə etdiyiniz dəmləməni içə bilərsiniz.

Lavanda çayı və digər bitki dəmləmələri

Lavanda çayı sakitləşdirici təsirə malikdir və baş ağrısını yüngülləşdirir. Yaşıl çay və çobanyastığı çayı kimi digər bitki dəmləmələri də ağrının azalmasına kömək edir. Ev şəraitində zövqünüzə uyğun bitki dəmləməsi hazırlayaraq istifadə edə bilərsiniz.

Soyuq kompres üsulu

Baş ağrısından azad olmaq üçün soyuq kompres də təsirli üsullardan biridir. Bunun üçün bir parça bezi soyuq suya batıraraq və ya buz torbası istifadə edərək, ağrının hiss olunduğu bölgəyə tətbiq edə bilərsiniz. Bu, damarları daraldaraq ağrıyı azaldır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

İtaliyada məhbuslar üçün "görüş otağı" açılır

İtaliyada məhbuslar üçün görüş otağı açılıb. Bu, məhkəmənin dəmir barmalıqlar arxasında olanların "intim görüşlər" hüququna malik olduğuna dair qərarından sonra mümkün olub. Cümə günü mərkəzi Umbria bölgəsindəki Terni şəhərindəki həbsxanada məhbusun qadın dostunun kaçeraya girməsinə icazə verilib. Umbrianın məhbusların hüquqları üzrə komissarı Cüzeppe Kaforio ANSA-ya deyib: "İlk təcrübə uğurlu alındı və yaxın bir neçə gün ərzində daha çox görüşlərin keçiriləcəyini söyləyə bilərik".

2024-cü ilin yanvarında məhkəmə məhbusların həbsxana nəzarətçilərinin nəzarəti olmadan həyat yoldaşları və ya partnyorları ilə intim görüşlər keçirmək hüququna malik olması barədə qərar çıxarıb. Qərarda həmçinin qeyd olunur ki, cütlük iki saata qədər çarpayı və tualetli olan otaqdan istifadə edə bilər.

Fransa, Almaniya, İspaniya, Hollandiya və İsveç kimi əksər Avropa ölkələri artıq bu təcrübəyə əməl edirlər.

Dağıstanda turistlərin olduğu qayıq qayaya çırpılıb

Rusiya Federasiyasının (RF) Dağıstan Respublikasındakı Sulak kanyonunda ekskursiya zamanı turistlərin olduğu qayıq aşır, bir nəfər ölüb. Bu barədə RF Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Dağıstan üzrə Baş İdarəsi məlumat yayıb. Hadisənin su elektrik stansiyası ərazisində baş verdiyi və qayıqın qayaya çırpıldığı bildirilir. Qayıqda səkkiz nəfər olub, altı nəfər xəsarət alıb, 1992-ci il təvəllüdü qız isə ölüb.

Uşaq muzeydə 50 milyon avro dəyərində olan tablolu zədələdi

Hollandiyada gənc ziyarətçi muzeydə nümayiş etdirilən 50 milyon avro dəyərində rəsm əsərini korlayıb. Teleqraf xəbər verir ki, bu barədə "BBC" məlumat yayıb. Zərər 1960-cı ildə amerikalı rəssam Mark Rotkonun çəkdiyi "Boz, narıncı tünd qırmızı üzərində №8" əsərinə deyib. Tablo 1970-ci ildən Rotterdamdakı "Boijmans van Beuningen" muzeyində saxlanılır.

Qalereya nümayəndəsi bildirib ki, gənc ziyarətçilərdən biri diqqətsizlik nəticəsində rəsmin altındakı boya qatında kiçik cızıqlar qoyub.

"Hazırda biz rəsmnin emalı ilə bağlı növbəti addımları araşdırırıq. Əsərin gələcəkdə

yenidən nümayiş etdiriləcəyini gözləyirik", - muzey rəsmisi əlavə edib.

Deymiş ziyana görə kimin məsuliyyət daşıyacağı dəqiqləşdirilməyib.

ABS-da restoranda sifariş etdiyi içkidən ilan çıxdı

ABS-in Virciniya ştatının sakini Karletta Endryus Meksika restoranında sifariş etdiyi kokteyldə ilan balası aşkar edib. Hadisə Virciniyanın Sendston şəhərində yerləşən "Patron Mexican Restaurant and Cantina" adlı məkanda baş verib. Endryusun sözlərinə görə, ilan hərəkət edib və hətta içki qabındakı saman çöpünün ətrafına dolanıb. Restoran işçiləri sürünənı çubuqla çıxarmağa cəhd etsələr də, buna nail ola bilməyiblər. Obyektin rəhbərliyi Endryusa haşqa masaya keçməyi təklif etsə də, qadın qorxduğuna görə restoranı tərk edib.

Süni intellekt 6 ay aparıcılıq etdi, heç kəs şübhələnmədi

Heç bir dinləyici Avstraliya radiostansiyalarından birinin altı ay süni intellekt (SI) tərəfindən idarə olunduğunun fərqiə varmayıb. Hər gün SI saat 09.00-dan 17.00-dək dinləyicilərlə əlaqə saxlayıb, diçeylik edib, hətta viktorinalar da keçirib. Bu müddət ərzində insanlar onun robot olduğunu hiss etməyiblər. Eksperiment həmkarlar ittifaqlarının kəskin tənqidinə və narahatlığına səbəb olub.

ABS-in Viskonsin-Medison Universitetindən olan tədqiqatçılar maraqlı elmi nəticəyə gəliblər: anadangəlmə görmə qabiliyyəti olmayan şəxslər rənglər və anlayışlar (məsələn, qırmızı - "isti", mavi - "soyuq") arasında əlaqələri yalnız vizual təcrübəyə əsasən deyil, dil vasitəsilə də qavrayırlar. Bu barədə araşdırma "Communications Psychology" elmi jurnalında dərc olunub. Alimlər dillərin strukturlarını və onların statistikasını analiz edərək müəyyən ediblər ki, dil modelləri insanlarda yaranan rəng assosiasiyalarını dəqiq şəkildə müəyyən edə bilər. Araşdırmada rənglərlə bağlı əlaqələrin necə formalaşdığını anlamaq üçün dilin riyazi modelləri üzərində təhlillər aparılıb.

"Təəccüblüdür ki, görmə qabiliyyəti olmayan insanlar da görən şəxslərlə eyni rəng assosiasiyalarını sərgiləyirlər. Bu, dilin mürəkkəb hiss və duyğusal əlaqələri özü-özlüyündə ötürə bildiyini sübut edir", - araşdırma müəllifləri qeyd edib. Bu kəşf dilin insan təfəkküründə necə fundamental rol oynadığını bir daha ortaya qoyur.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.